

WÓJT GMINY

WARTA BOLESŁAWIECKA

powiat bolesławiecki
województwo dolnośląskie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA NA LATA 2009-2013

listopad/grudzień 2008 rok

SPIS TREŚCI

	strona
WPROWADZENIE	3
I. ZGODNOŚĆ PRZYJĘTYCH CELÓW STRATEGICZNYCH Z DOKUMENTAMI WSPÓLNOTY, KRAJU, REGIONU, GMINY	5
II. PODMIOT PLANOWANIA STRATEGICZNEGO, JEGO UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE I ŚRODOWISKOWE	7
1. ANALIZA SYTUACJI WYJŚCIOWEJ DO ZIDENTYFIKOWANIA PROBLEMÓW ROZWOJU GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA	7
1.1. Położenie geograficzne.....	7
1.2. Ludność	7
1.3. Warunki środowiskowe	9
1.4. Sytuacja gospodarcza	11
1.5. Sytuacja społeczna w gminie.....	15
1.6. Infrastruktura gminy po 18 latach samorządności.....	23
2. ANALIZA SWOT DLA GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA	41
III. MISJA GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA	46
IV. STRATEGIA ROZWOJU GMINY NA LATA 2009 – 2013	47
1. PLAN OPERACYJNY DLA STRATEGII ROZWOJU GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA	47
1.1. Kierunki rozwoju i przyjęte cele strategiczne – schemat	49
1.2. Kierunki rozwoju i przyjęte cele strategiczne – opis.....	50
1.3. Wyznaczenie zadań dla przyjętych celów operacyjnych.....	69
1.4. Harmonogram realizacji zadań	74
2. WDROŻENIE STRATEGII ROZWOJU GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA	76
SPIS TABEL I WYKRESÓW	77

WPROWADZENIE

Czym jest strategia ? Pod pojęciem strategii należy rozumieć zbiór długofalowych celów i zadań oraz wynikających z nich przedsięwzięć realizacyjnych.

Strategia rozwoju gminy Warta Bolesławiecka stanowi wyobrażenie tego, jaka będzie gmina w przyszłości, do której dążą władze samorządowe i społeczność lokalna.

Strategia wskazuje kierunki działań, które mają na celu rozwój społeczno - gospodarczy gminy przy uwzględnieniu zachowania kapitału naturalnego. Źródłem powodzenia gminy upatruje się w analizie jej silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń pochodzących z otoczenia zewnętrznego. Zdiagnozowanie skali problemów, ujawnienie czynników mogących wywrzeć niekorzystny wpływ na realizację programu pozwala wybrać odpowiednie środki zaradcze, niwelujące hamulce rozwojowe, a umiejętne wykorzystanie pozytywnych atutów jest szansą na uzyskania efektu.

Ustalone kierunki działań opisane zostały jako możliwe do osiągnięcia cele strategiczne, operacyjne i zadania ujęte w opracowanych programach rozwoju. Realizacja przyjętych celów przyczyniać się będzie do podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy, jak też do wzrostu poziomu życia jej mieszkańców. Cele strategiczne i zadania są zarazem konkretyzacją misji, czyli generalnego celu kierunkowego. Pozwalają one na wytyczenie zasadniczych kierunków zaspokajania potrzeb mieszkańców, a także rozwoju gospodarczego gminy z poszanowaniem zasobów środowiska naturalnego.

Niniejszy dokument jest już czwartym w historii samorządności po 1990 roku z kolei opracowaniem. Jego powstanie wynika z potrzeby weryfikacji i aktualizacji dokumentu go poprzedzającego, tj. strategii opracowanej do 2008 roku i konieczności kontynuacji polityki planowego rozwoju gospodarczego gminy poprzez opracowywanie dokumentów strategicznych.

Dla przypomnienia:

Pierwsze z opracowań zostało przyjęte uchwałą Nr XXXIV/164/97 Rady Gminy w Warcie Bolesławieckiej z dnia 4 marca 1997 roku i uchwalało program społeczno gospodarczy dla naszej gminy na lata 1997-2002.

Kolejną strategię opracowano dla naszej Gminy dzięki nawiązaniu współpracy z amerykańskim Programem Partnerstwa dla Samorządu Terytorialnego, który zaoferował Regionowi Złotoryjskiemu pomoc doradczą i sfinansowanie procesu tworzenia strategii. Opracowanie wykonano dla 11 gmin tworzących Region Złotoryjski i działających w Związku Pracodawców Powiatu Złotoryjskiego. W wyniku tej współpracy otrzymaliśmy we wrześniu 2000 roku Strategię Rozwoju Gospodarczego dla Regionu Złotoryjskiego obejmującego również Gminę Warta Bolesławiecka, którą Rada Gminy przyjęła uchwałą Nr XXII/142/2000 z dnia 21 listopada 2000 roku.

Trzecim dokumentem była przyjęta przez Radę Gminy w Warcie Bolesławieckiej uchwałą nr XV/71/04 z dnia 24 lutego 2004 roku Strategia Rozwoju Gminy Warta Bolesławiecka do 2008 roku.

Upływ czasu, na który został sporządzony ostatni z dokumentów oraz niezbędna aktualizacja zapisów strategicznych, jest wymogiem nowej sytuacji społeczno-gospodarczej nie tylko gminy, ale też całego regionu. Zaktualizowany dokument wpisuje się w obecny okres programowania budżetu Unii Europejskiej wyznaczający okres 2007-2013. Strategia, jako dokument kierunkowy ułatwi niewątpliwie władzom Gminy formułowanie zadań do realizacji w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

I. ZGODNOŚĆ PRZYJĘTYCH CELÓW STRATEGICZNYCH Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WSPÓLNOTY, KRAJU, REGIONU, GMINY

Określone w STRATEGII ROZWOJU GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA NA LATA 2009-2013 kierunki, cele strategiczne i zadania są w pełni zgodne z priorytetami i kierunkami rozwoju przyjętymi przez dokumenty strategiczne na poziomie wspólnotowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Strategia Rozwoju Gminy przyczyni się do realizacji wytycznych zawartych w założeniach i strategiach na szczeblu wspólnotowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Cele określone w dokumentach strategicznych zawarte są w trzech podstawowych sferach rozwoju społeczno – gospodarczego: przestrzennej, gospodarczej i społecznej.

Cele przyjęte przez Strategię Rozwoju Gminy obejmują średni horyzont czasowy i osiągnięcie ich przyczyni się do rozwiązania zidentyfikowanych problemów lokalnych.

Jednocześnie ich realizacja pozwoli na :

- poprawę jakości środowiska ;
- poprawę bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców gminy;
- podniesienie konkurencyjności gminy;
- aktywizację społeczno – gospodarczą społeczności lokalnej;
- stworzenie nowych miejsc pracy;
- ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej;

Dokumenty strategiczne o znaczeniu ponadlokalnym:

- Strategia Lizbońska
- Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007 - 2013
- Europejska Polityka Transportowa do roku 2010 – Biała Księga;
- Europejska Strategia Zatrudnienia
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013
- STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007 – 2015
- NARODOWY PROGRAM PRZEBUDOWY DRÓG LOKALNYCH 2008-2011
- PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2007-2013
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku (SRWD)
- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007 – 2013
- Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2005 – 2013
- Dolnośląska Strategia Innowacji i Program Rozwoju Turystyki
- Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacyjnej dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2005 - 2015

Dokumenty strategiczne o znaczeniu lokalnym:

- Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2007-2013
- Program Ochrony Środowiska (POŚ)
- Plan Gospodarki Odpadami w Gminie Warta Bolesławiecka (PGO)
- Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii – projekt na 2009 rok
- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Warta Bolesławiecka.
- Plan Odnowy Miejscowości Raciborowice Dolne, Raciborowice Górne na lata 2007-2013
- Plan Odnowy Miejscowości Szczytnica na lata 2007-2013
- Plan Odnowy Miejscowości Tomaszów Bolesławiecki na lata 2007-2013
- Plan Odnowy Miejscowości Iwiny na lata 2007-2013

II. PODMIOT PLANOWANIA STRATEGICZNEGO, JEGO UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE I ŚRODOWISKOWE

1. Analiza sytuacji wyjściowej do zidentyfikowania problemów rozwoju Gminy Warta Bolesławiecka

1.1. Położenie geograficzne

Gmina Warta Bolesławiecka, powiat bolesławiecki, południowo-zachodnia część dawnego województwa legnickiego, obecne województwo dolnośląskie. Od strony północnej, wschodniej i częściowo południowej graniczy z gminami Gromadka, Chojnów, Zagrodno i Pielgrzymka. Od strony zachodniej i południowo – zachodniej z gminami Bolesławiec i Lwówek Śląski. Gmina ma kształt wydłużony; jej długość w kierunku N – S wynosi średnio 15 km, a szerokość W – E średnio 7 km. Główna miejscowość, w której mieszczą się władze Gminy to Warta Bolesławiecka usytuowana w środkowej części gminy. Gminę tworzy 10 wsi i 11 sołectw, w tym jedna Rada Osiedla. Obszar gminy to 11090 ha

1.2. Ludność

Liczba ludności wg stanu na dzień 31.12.2007 r. wyniosła 7.958 mieszkańców¹.

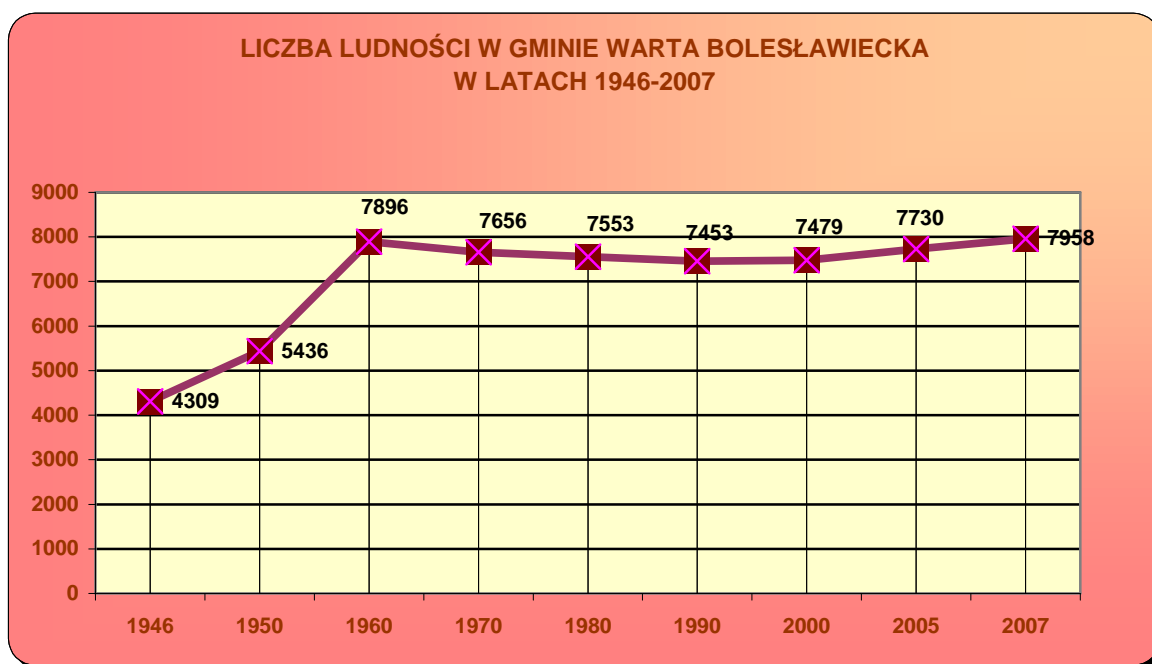
Jak pokazuje poniższy wykres, liczba ludności w gminie Warta Bolesławiecka systematycznie rośnie; od 1990 roku populacja mieszkańców gminy urosła o prawie 6,3%, co oznacza wzrost tej liczby o 505 mieszkańców.

Niezaprzeczalny wpływ na ten wzrost ma rosnąca systematycznie liczba ludności w Szczytnicy, w wyniku stałego zasiedlania mienia pojarowskiego. W roku 2001 tę miejscowość zamieszkiwało 329 mieszkańców, a już w końcu roku 2007 – 846, co daje w tym okresie czasowym wzrost liczby o 157%.

¹ dane z informacji sygnalnej nr 5/2008 Dolnośląskiego Urzędu Statystycznego – „Stan i ruch naturalny ludności w województwie dolnośląskim w 2007 roku”

Kolejną ważną przyczyną jest napływ ludności migrującej na nasz teren w poszukiwaniu tańszych niż w miastach, uzbrojonych działek budowlanych. Taką sytuację obserwujemy głównie w Tomaszowie Bolesławieckim i Warcie Bolesławieckiej, gdzie jednorodzinne budownictwo mieszkaniowe ma swoje złote czasy. Tylko w 2008 roku dla zainteresowanych budową domu w tych miejscowościach zostało wydanych 28 pozwoleń na budowę, z czego 21 pozwoleń otrzymali inwestorzy spoza terenu gminy Warta Bolesławiecka (Warta Bol. – 8; Tomaszów Bol. – 13).

WYKRES I.

Ogólna ilość mieszkańców gminy, liczba mieszkańców wsi i miasta, sytuacja gospodarcza i jej koniunktura, ilość podmiotów gospodarczych, zamożność mieszkańców itd. ma wpływ pośredni i bezpośredni wpływ na ogólną sytuację społeczno-gospodarczą. Poniżej przedstawione dane pokazują charakterystyczne liczby dotyczące ludności gminy Warta Bolesławiecka na tle powiatu o województwa dolnośląskiego.

TABELA I.

LUDNOŚĆ GMINY NA TLE POWIATU I WOJEWÓDZTWA²

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn
Województwo Dolnośląskie	2 878 410	1 378 758	1 499 652	144,3	108,7
Powiat Bolesławiecki	88 557	42 851	45 706	67,9	106,7
Gmina Warta Bolesławiecka	7 958	3 993	3 965	71,7	99,3

TABELA II.

LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM³.

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
Województwo Dolnośląskie	2 878 410	519 920	1 898 148	460 342
Powiat Bolesławiecki	88 557	17 765	57 821	12 971
Gmina Warta Bolesławiecka	7 958	1 656	5 301	1 001

1.3. Warunki środowiskowe

Pod względem morfologicznym gmina Warta Bolesławiecka wchodzi w skład dwóch głównych jednostek morfologicznych:

część południowa to Sudety Zachodnie – rejon Pogórza Kaczawskiego

część północna - Przedgórze Sudeckie.

² dane z informacji sygnalnej nr 5/2008 Dolnośląskiego Urzędu Statystycznego – „Stan i ruch naturalny ludności w województwie dolnośląskim w 2007 roku”

³ jw.

Pogórze Kaczawskie charakteryzuje się występowaniem licznych wychodni skał podłoża osadów kenozoicznych tworzących wyraźne wzniesienia i garby. Rzędne n.p.m. wahają się od 210m. do 270 m.n.p.m. Do większych wzniesień należy góra TRAWNIK położona na „W” od Raciborowic Górnych o wysokości 262,7 m.n.p.m.

Przedgórze Sudeckie posiada powierzchnię mniej urozmaiconą o charakterze pagórkowatym i rzędnych od 185m do 215 m.n.p.m.

Osobną formą znajdującą się w części wschodniej gminy jest tzw. Wał Okmiański - podłużna forma ciągnąca się na długości 10 km w kierunku południkowym zbudowana z osadów plejstoceńskich żwirów i piasków, niekiedy przykrytych glinami.

Przez środek gminy w kierunku N-S prowadzi wąska dolina rzeki Bobrzycy - prawobocznego dopływu rzeki Bóbr.

Gminę Warta Bolesławiecka cechuje różnorodność zasobów i walorów naturalnych. Składają się na nie głównie zasoby skalne i metaliczne.

SKALNE to głównie:

- udokumentowane złoża wapieni i margli w Raciborowicach na powierzchni 28 ha (pole północne - 15 ha i południowe - 13 ha) w ilości ok. 33 mln. Mg, co według analiz zapewni surowiec do produkcji cementu na około 24 lata. Zasoby perspektywiczne zapewnią surowiec dla cementowni na okres 70 lat;⁴
- czerwone piaskowce i zlepieńce drobno i średnioziarniste zlegające na głębokości 450 m w rejonie Jurkowa oraz do 1400 m w rejonie Wartowic;
- w rejonie Wartowic występują piaskowce w barwie od białej poprzez szarą do rdzawej lub brunatnej z regularnymi spękaniem ciosowymi - stąd nazwa piaskowca ciosowego. Miąższość złóż sięga kilkudziesięciu metrów. Badania geologiczne wykazały również występowanie pstrego piaskowca w południowej części Gminy w rejonie Raciborowic Górnych na południe od góry Trawnik;
- udokumentowane złoża kruszywa naturalnego „JURKÓW” usytuowane w południowej części Wału Okmiańskiego zbudowane ze żwirów i piasków ze żwirem o powierzchni 38 660 m² - eksploatacja prowadzona systemem zbierakowym we wschodniej części wyrobiska; wysokość ścian może dochodzić do 12,2 m;

⁴ „Ocena oddziaływania na środowisko projektowanej cementowni w Raciborowicach Dolnych (...) Centrum Badawczo Projektowe Miedzi „Cuprum” Sp. z o.o. Wrocław, marzec 1998 r.

- udokumentowane i eksploatowane złoża gipsu i anhydrytu z głębokością zalegania od 33 do 950 m. o miąższości 0,1 do 10 m z przewarstwieniami ilów i iłolupków w rejonie Lubkowa w kopalni „LUBICHÓW”.

METALICZNE to:

złoże znajdujące się w obrębie Niecki Grodzieckiej, a więc na obszarze naszej Gminy będące do 31.12.1989 roku podstawą działalności Zakładów Górniczych „KONRAD” w Iwinach. Obecnie nie eksploatowane. Złoże występuje w spągowej części dolnego cechsztynu w marglach miedzionośnych. Mineralami kruszczowymi są głównie chalkozyn i bornit. Badania wykazały zaleganie spągu złoża na głębokości 1056,7 m. Pierwiastki towarzyszące złożu miedzi to srebro, nikiel, molibden ren i siarka.

Gmina Warta Bolesławiecka ma wiele walorów przyrodniczych, występujących szczególnie w rejonie Obszaru Chronionego Krajobrazu „GRODZIEC” obejmującego swoim zasięgiem wieś Jurków. Gmina posiada wiele zarejestrowanych obiektów zabytkowych, dwa stanowiska archeologiczne oraz ożywione i nieożywione pomniki przyrody.

Na obszarze Gminy, na gruntach ornych występują głównie gleby płowe oraz gleby brunatne; na użytkach zielonych – a głównie w dolinie rzeki Bobrzycy – mady. Gleby płowe stanowią 70%, a gleby brunatne – około 25% użytkowanych rolniczo gleb. Struktura zasiewów obejmuje zboża - na około 70% powierzchni gruntów ornych, rośliny przemysłowe (rzepak i buraki cukrowe) - na około 15,5% powierzchni gruntów ornych, rośliny okopowe – na około 5,4% powierzchni gruntów ornych. Pozostałe uprawy zajmują około 5,6% powierzchni gruntów ornych.

1.4. sytuacja gospodarcza

Teren Gminy Warta Bolesławiecka ma dobre połączenia komunikacyjne. W północnej części Gminy – biegnie autostrada A-12, przez niemal środek Gminy w kierunku wschodnio-zachodnim biegnie droga krajowa A4 oraz magistralna linia kolejowa o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Wieloletnie inwestycje gminne w sposób istotny poprawiły stan dróg gminnych – 100% dróg ma nawierzchnię asfaltową, co umożliwia

łatwiejsze poruszanie się po obszarze Gminy, corocznie dzięki dofinansowywaniu z budżetu gminy – poprawia się jakość dróg powiatowych i wojewódzkich, rośnie liczba kmb. chodników przy tych drogach.

Obszar Gminy jest w 100% telefonizowany co zapewnia łączność międzymiastową i międzynarodową, z wolnymi (ok. 350) numerami. Ustawienie na naszym obszarze kilku anten sieci telefonii komórkowej pozwala na swobodne korzystanie z łączności proponowanej przez operatorów sieci ERA, PLUS GSM i ORANGE.

Gmina zakończyła proces realizacji podstawowych inwestycji infrastrukturalnych, dzięki którym jest w 100% zwodociągowana, w 100% skanalizowana, 65% mieszkańców może podłączyć się do sieci gazowej. Ta ostatnia z inwestycji nie może być kontynuowana z uwagi na niskie zainteresowanie mieszkańców poborem gazu do celów gospodarczych.

Rozwój gminy Warta Bolesławiecka przez wiele lat był zdominowany przez działalność dużych, nieistniejących już, zakładów przemysłowych tj. Zakładów Górniczych „Konrad” w Iwinach i Cementowni „Podgrodzie” w Raciborowicach Górnych. W ciągu prowadzonej przez kilkadziesiąt lat węgłnej i odkrywkowej eksploatacji górniczej i związanej z tym flotacji znaczne obszary gminy uległy degradacji. Zaniechanie eksploatacji w kopalni „Konrad” powstrzymał ten proces, jednak pozostają do wykonania prace rekultywacyjne na składowiskach odpadów z flotacji rud miedzi Nr 1, 2 i 3 i składowisko skały płonnej oznaczone symbolem K-1.

Koncepcja zamykania i rekultywacji składowisk Nr 1 i 3⁵ przyjmuje jako preferencyjne (w znacznym uproszczeniu) – wprowadzanie roślinności zielnej i zadarnianie powierzchni oraz modyfikację składu gatunkowego drzewostanu.

Dla składowiska Nr 2 przyjmuje się – ze względu na jego specyfikę i położenie – zalesienie całej powierzchni. Rozwiązaniem optymalnym dla zamykania składowiska skały płonnej K-1 byłaby jego likwidacja poprzez eksploatację dla wykorzystania skały płonnej w budownictwie drogowym, a w przypadku braku popytu na materiał – uformowanie masywu składowiska i obsianie mieszankami traw i roślin motylkowych.

⁵ Wstępna koncepcja zamykania i rekultywacji składowisk odpadów flotacyjnych Nr 1, Nr 2 i Nr 3 oraz składowiska skały płonnej K-1 wykonana przez Centrum Badawczo-Projektowe Miedzi „CUPRUM” sp. z o.o. Wrocław

Etap realizacji projektów zamykania i rekultywacji składowisk obejmowałby lata 2006-2015.

Nadal eksploatowane są złoża gipsu i anhydrytu przez Kopalnię Gipsu i Anhydrytu „Nowy Łąd” w Niwnicach Kopalnia „Lubichów” w Lubkowie, kooperującą z firmą „ATLAS” – odbiorcą przetworzonego surowca.

Nie są (czasowo) realizowane zamierzenia dotyczące budowy nowej cementowni w Raciborowicach Górnych. Obecny właściciel Firma HEIDELBERGCEMENT AG utrzymała w mocy wszystkie ustalenia dotyczące zamierzeń, jakie zostały opracowane i wprowadzone do Planu Zagospodarowania Przestrzennego przez poprzedniego właściciela – Firmę KLÖSTERS. Firma prowadzi obecnie działalność w cementowni Górażdże (woj. opolskie) i dysponuje koncesją na prowadzenie wydobywania w kopalni „Podgrodzie” w Raciborowicach Górnych.

Należy przyjąć, że tereny w Raciborowicach są obecnie przede wszystkim zapleczem, które zapewni Firmie surowiec do produkcji w czasie, gdy zwiększy się światowe zapotrzebowanie na cement. Złoża zostały zinwentaryzowane i dają gwarancję prowadzenia działalności wydobywczej na około 25-40 lat przy założeniu produkcji w wielkości 0,5 - 1 mln. ton cementu rocznie.

W rejonie Wartowic od początków 1990 roku ponowiona została eksploatacja - metodą odkrywkową - złóż piaskowca ciosowego, a w rejonie Jurkowa i Wilczego Lasu (kopalnia Okmiany) – złoża kruszywa naturalnego.

Obecnie w gminie około 4% powierzchni zajęta jest pod działalność przemysłową, a tereny wyznaczone pod tę działalność w planie zagospodarowania przestrzennego gminy dokładniej przedstawione zostały w poniższej tabeli.

TABELA III.

TERENY WYZNACZONE POD DZIAŁALNOŚĆ PRZEMYSŁOWĄ/według aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy

Oznaczenie w planie	Miejscowość	Powierzchnia	Przeznaczenie
1	2	3	4
AG 1-5 P/1(1-2) P/2 (1-2)	SZCZYTNICA	66,1 ha	teren przeznaczony pod lokalizację przemysłu, składów, usług
1P, S, U	TOMASZÓW BOLESŁAWIECKI	10,68 ha	teren powojaskowy użytkowany przez firmę „CETUS” pod działalność związaną z zagospodarowaniem ogumienia
AG/1		2,74 ha	teren aktywności gospodarczej – dawna baza PGR
AG/1	WILCZY LAS	2,72 ha	teren aktywności gospodarczej
P1	WARTA BOLESŁAWIECKA	6,65ha	teren pod usługi i nieuciążliwą produkcję – wykorzystanie istniejącej bazy
P/1; P/2	IWINY	28,8 ha	teren byłej kopalni „Konrad” wykorzystywany pod działalność przemysłową
PG/1	LUBKÓW	9,74 ha	istniejąca kopalnia anhydrytu teren
P/1-2		1,94	działalności produkcyjnej
1 PE; 2 PE	RACIBOROWICE DOLNE, GÓRNE	290 ha	teren przejęty na prowadzenie działalności wydobywczej i przetwórczej cementowni
PG/1	WARTOWICE	11,8 ha	zespół kamieniołomów piaskowca ciosowego eksploatowanego obecnie przez trzy firmy
1/99 PE			
PG/1	IWINY	12,11 ha	nieczynna żwirownia

Wszystkie działania wydobywcze, a szczególnie prowadzone metodą odkrywkową powodują znaczną degradację środowiska. Jej sprawcy muszą liczyć się z kosztami przywrócenia zdegradowanych terenów do stanu pierwotnego poprzez wykonanie kosztownej rekultywacji.

Tereny w rejonie Szczytnicy mają przypisany w Planie Zagospodarowania Przestrzennego gminy głównie cel mieszkaniowy. W chwili obecnej teren przeznaczony jest nadal na cele mieszkaniowe, a jego niewielki obszar zajmujący powierzchnię 66,1 ha ma przypisaną funkcję terenów przeznaczonych pod nieuciążliwą działalność gospodarczą.

1.5. Sytuacja społeczna w gminie

W gminie Warta Bolesławiecka można wyodrębnić trzy grupy społeczne wymagające szczególnych działań, nie tylko realizowanych poprzez ustawę o pomocy społecznej, ale także gminę, która dysponuje szerszym wachlarzem instrumentów i form pomocy tym grupom, i tak:

- GRUPA PIERWSZA – to osoby długotrwale bezrobotne. W ramach wsparcia tej grupy konieczne jest zabezpieczenie odpowiednich środków w ramach wsparcia socjalnego. Najskuteczniejszym sposobem zmniejszenia liczebności tej grupy wsparcia są systematyczne działania wspierające rozwój przedsiębiorczości, w tym poprzez promocję gminy w sferze gospodarczej przyjaznej potencjalnym inwestorom – zarówno rodzimym jak i zewnętrznym – tworzącym nowe miejsca pracy;

W 2007 roku z pomocy z powodu bezrobocia skorzystało 747 osoby w 210 rodzinach. Bezrobocie jest drugą z grupy podstawowych przyczyn kierowania pomocy stanowiąc 29% rodzin. Towarzyszy mu ubóstwo, z powodu którego pomocą objętych było 37,2% tj. 270 rodzin.

- GRUPĘ DRUGĄ – tworzą osoby o niskim poziomie wykształcenia. Niestety mamy do czynienia z rosnącą liczbą osób, które ze względu na brak odpowiednich środków ekonomicznych rezygnują z dalszego kształcenia się i pozostają na poziomie podstawowym (tak się dzieje z osobami starszymi, które były związane z działalnością rolniczą). Jednak niepokojącym zjawiskiem jest kończenie wykształcenia na poziomie gimnazjalnym lub średnim. Problem ten dotyczy niestety osób młodych pochodzących z ubogich rodzin. Tymczasem obecny rynek

pracy oraz wymagania stawiane potencjalnym pracownikom są jasne: poszukiwani są głównie młodzi pracownicy z wysokimi kwalifikacjami zawodowymi.

- TRZECIA GRUPA - to niepełnosprawni mieszkańcy gminy, którzy mieszkając na terenie wiejskim przez wiele lat byli niechcianym marginesem społeczeństwa. Ich problem zamykał się do problemu rodziny. W obecnych czasach otwarcia na różne problemy – w tym na istnienie niepełnosprawności pomaga tej grupie mieszkańców gminy. Działania gminy powinny polegać na zwiększaniu dostępności osób niepełnosprawnych do obiektów gminnych oraz planowaniu i realizacji projektów zapewniających tej grupie odpowiednie wsparcie socjalne i medyczne. Z tytułu niepełnosprawności w roku 2007 z pomocy skorzystało 254 osoby w 80 rodzinach.

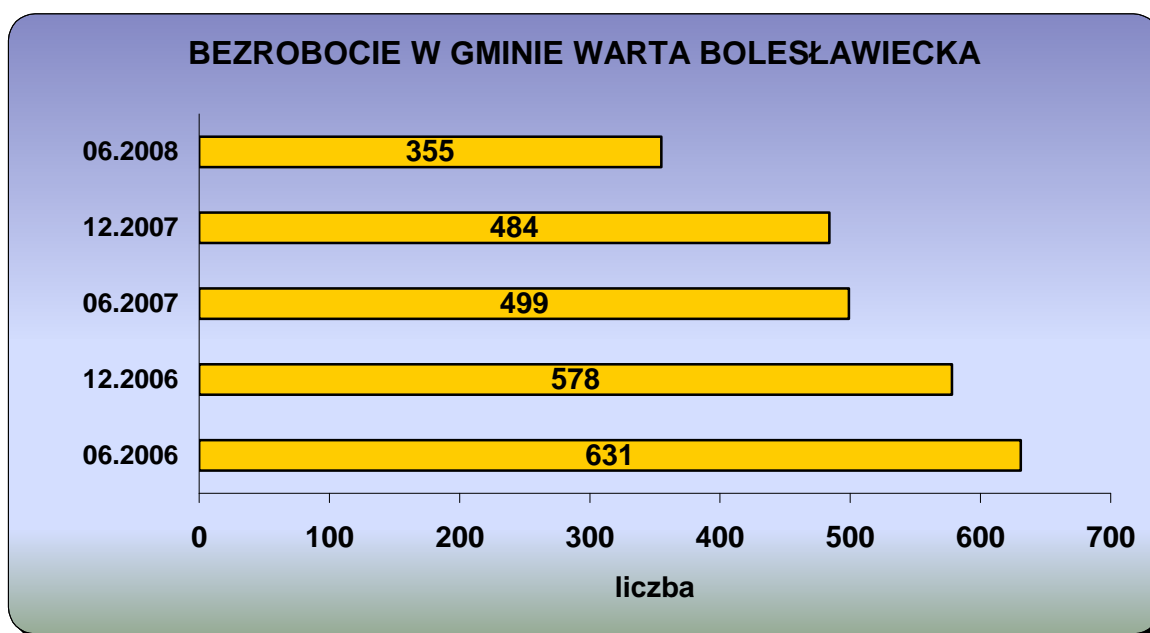
Bezrobocie strukturalne jakie wystąpiło na obszarze Gminy Warta Bolesławiecka jest jedną z trudniejszych postaci bezrobocia – brak systemów wsparcia dla jego ofiar sprawił, że w wielu rodzinach bezrobotnymi są kolejne już pokolenia. Obniżenie stopy bezrobocia z 32% w 1993 roku do 12,5% w roku 2008 jest niewątpliwie ogromnym sukcesem samorządu.

Począwszy od czerwca 2006 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bolesławcu ulegała systematycznemu obniżeniu. W efekcie w czerwcu 2008 roku zarejestrowanych było 355 bezrobotnych, tj. o blisko 29% mniej niż w 2007 roku i blisko 44% mniej niż w roku 2006..

Na poprawę sytuacji na rynku pracy złożyło się kilka przyczyn, do których między innymi należy zaliczyć:

- wzrost liczby aktywizowanych bezrobotnych w ramach środków Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego,
- zwiększenie napływu ofert pracy zgłaszanych do PUP,
- zmniejszenie napływu rejestrującej się młodzieży do 25 roku życia,
- wyjazdy do pracy do krajów Unii Europejskiej.

WYKRES II.

Mimo wyhamowania niektórych niekorzystnych tendencji, w niektórych dziedzinach sytuacja nadal pozostaje trudna:

- w liczbie bezrobotnych ogółem wzrósł udział osób z wyższym wykształceniem oraz bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych
- zmalała liczba osób uprawnionych do zasiłku dla bezrobotnych,
- w populacji bezrobotnych wzrósł udział kobiet oraz bezrobotnych zamieszkałych na wsi,
- zmniejszyła się liczba bezrobotnych podejmujących pracę.

Negatywnym elementem w strukturze bezrobocia na terenie gminy Warta Bolesławiecka jest napływ ludności z zewnątrz na tereny powojkowe w Szczytnicy. Z racji wolnej substancji mieszkaniowej imigracja ciągle trwa. Z przeprowadzonej analizy społecznej napływowej ludności można zdecydowanie stwierdzić, iż są to osoby ubogie, które swoje pierwsze kroki na terenie gminy kierują do biur pracy i ośrodka pomocy społecznej.

Jest to kolejny problem nie tylko z związany ze wzrostem bezrobocia ale również z koniecznością zapewnienia tym ludziom minimalnej, określonej przepisami prawa pomocy materialnej oraz tworzeniem się dużego środowiska ubóstwa.

Przy planowaniu prac interwencyjnych i robót publicznych niezbędna jest szeroka informacja społeczna o ich organizacji i warunkach uczestnictwa.

Dotychczasowe działania w tym zakresie prowadzone były systematycznie i wielu mieszkańców gminy z nich skorzystało. Jednak od kilku lat do prac interwencyjnych zgłaszają się w zasadzie te same osoby – niestety bezrobocie stało się ich sposobem na życie – nie szukają innych form zatrudnienia stałego, często podejmują pracę dorywczą oczekując na zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych.

Kłóci się to z celem tworzenia miejsc pracy, jakim jest zapobieganie długotrwałemu bezrobociu, jednak bezspornym plusem tej formy zatrudnienia są powroty bezrobotnych do środowiska pracy, zmuszające ich do wyjścia z marginalizacji społecznej.

Ważnym zadaniem w tym zakresie jest również nieustanne prowadzenie działań nastawionych na aktywność zawodową i społeczną bezrobotnych. Właściwe przygotowanie zawodowe, w tym konieczność przekwalifikowania, i społeczne może przyczynić się do osiągnięcia samodzielności finansowej osób dotkniętych zjawiskiem bezrobocia. Intensywne propagowanie wiedzy o szansach, ułatwieniach i możliwościach aktywności zawodowej i społecznej jest istotnym elementem wskazującym instrumenty na istniejącym rynku pracy. Mają one przełamywać postawy bierności i apatii bezrobotnych wobec problemów związanych z wąskim rynkiem pracy.

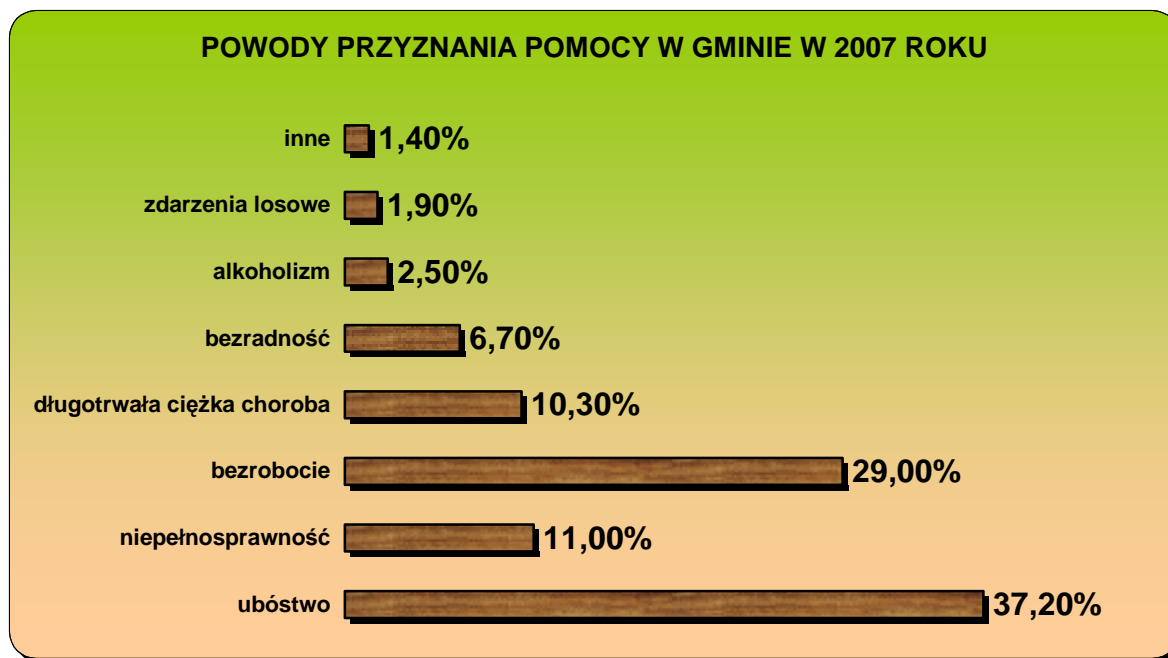
W wyjątkowo trudnej sytuacji są na rynku pracy kobiety. Coraz niższy wskaźnik ich aktywności zawodowej przy jednocześnie spadającym poziomie diety powodują potrzebę zastosowania rozwiązań systemowych, które stanowiłyby skuteczną barierę przeciw wszystkim formom dyskryminacji kobiet, a przede wszystkim umożliwiłyby im godzenie obowiązków wychowawczych i zawodowych. Ważnym działaniem nie tylko gminy, ale też jej mieszkańców jest korzystanie z możliwości, jakie dają instrumenty prawne pozwalające na otoczenie opieką przedszkolną dzieci, co pozwoliłoby na przywrócenie kobiet do pracy zawodowej, a w następstwie – poprawę warunków materialnych rodziny.

Z powodu bezrobocia ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej w gminie Warta Bolesławiecka korzysta 29% klientów, co w stosunku do roku 2005 oznacza spadek o 2,6%.

Z pomocy społecznej z powodu ubóstwa korzysta aż 37,2% klientów ośrodka pomocy, a z powodu bezrobocia kolejnych 29%. W grupie „innych” powodów ośrodek pomocy

społecznej notuje: bezdomność – 2 przypadki, potrzebę ochrony macierzyństwa – 6 przypadków, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 2 przypadki. Inne powody przyznania pomocy obrazuje poniższy wykres.

WYKRES III.

Wiemy, iż obszary ubóstw są szczególnie podatne na wszelkie patologie społeczne. Stąd też konieczne są działania na tym terenie minimalizujące zagrożenia społeczne. Wskazane byłoby zwiększenie aktywności prowadzenia działań profilaktycznych propagujących wiedzę o zagrożeniach, wspieranie i pomoc wszelkiej najmniejszej oddolnej inicjatywy społecznej w zakresie tworzenia bazy kulturalnej, sportowej dla zwiększania aktywności społecznej miejscowej społeczności, wspieranie i pomoc w kierunku propagowania wiedzy o szansach na rynku pracy, jego instrumentach i możliwościach oraz warunkach z ich korzystania.

Choć nie wynika to bezpośrednio z danych przedstawionych w powyższej tabeli, wiele przyczyn dla których mieszkańcy gminy Warta Bolesławiecka korzystają z pomocy społecznej, ma swoje źródło w problemie kotwiczącym się w sferze zagadnień dotyczących uzależnienia – głównie od alkoholu.

W 2007 roku mieszkańcy naszej Gminy wydali na zakup alkoholu w legalnych punktach sprzedaży 3.877.403,- zł., co oznacza, że każdy statystyczny mieszkaniec naszej Gminy (stan mieszkańców na 31.12.2007 – 7958) wydał w trakcie 2007 roku na zakup alkoholu kwotę 487,- złotych.

W latach 2005-2007 wartość sprzedaży stale rosła co przedstawia poniższa tabela. Dynamika wzrostu sięga 16% w roku 2006 w porównaniu z 2005 i 10% w 2007 w porównaniu z 2006, na co może mieć wpływ nie tylko wzrost spożycia napojów alkoholowych, lecz również niewielki wzrost cen sprzedaży napojów alkoholowych.

TABELA IV.

rok	wartość sprzedaży w tys. zł.	liczba ludności	sprzedaż na 1 mieszkańca w zł.
2005	2919	7730	378
2006	3461	7883	439
2007	3877	7958	487

Przyjmując do wyliczeń zasady opracowane przez Państwową agencję Problemów Alkoholowych wiemy, że problemy alkoholowe w Gminie dotyczą ponad 52% społeczności. W tej licznej grupie tylko 2,7% stanowią osoby uzależnione, 8% to osoby nadużywające alkoholu, a aż 43,3% to osoby współuzależnione, czyli takie które towarzyszą alkoholikowi w jego picu. Alkoholizm jednego z członków rodziny powoduje zaburzenia emocjonalne, demoralizację i zaburzenia psychiczne wśród dorosłych współmałżonków, rodzeństwa, rodziców i dzieci alkoholika. Te ostatnie stanowią grupę współuzależnionych (DDA – dorosłe dzieci alkoholika), którzy bez odpowiedniej terapii rzadko wychodzą z problemu i stają się kolejnym pokoleniem potencjalnych alkoholików.

Wszelkie działania powinny być skierowane do najmłodszej i najbardziej narażonej na wpływ pijącego członka rodziny grupy. W tym celu gmina poprzez działania ujęte w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje działania w celu prowadzenia w szkołach programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży. Jest to działanie niezbędne, gdyż jak wynika z ankiety przeprowadzonej łącznie z prowadzonym w 2006 roku programem profilaktycznym dla młodzieży gimnazjalnej:

- 1) 50% badanej młodzieży pije regularnie napoje alkoholowe. Liczba osób używających alkoholu zwiększa się w sposób wyraźny wraz z wiekiem,
- 2) 74% badanej młodzieży ma za sobą pierwszy kontakt z alkoholem. Wraz z wiekiem w sposób znaczny zmniejsza się liczba młodzieży, która nie piła jeszcze alkoholu, i tak np.: zaledwie 10% chłopców i 14,5% dziewcząt z klas trzecich nie piło alkoholu.
- 3) z zestawień dotyczących używania narkotyków wynika że w Gimnazjum w Iwinach już 13.3% pierwszoklasistów sięgnęło po narkotyki, w klasach drugich narkotyków używa 22% dziewcząt i 19% chłopców, a w klasach trzecich jest to już 29% dziewcząt i 22% chłopców.

Ważnym instrumentem w pracy z młodzieżą jest Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, który zawiera plany działań profilaktycznych.

W celu osłabienia istniejących zjawisk w szkole są realizowane programy profilaktyczne dostarczające młodzieży wiedzy o szkodach wynikających z picia alkoholu i zażywania innych narkotyków, rozwijające umiejętności pomocne w powstrzymaniu się od zażywania substancji psychoaktywnych.

Celem takich programów jest obalenie mitów, dostarczenie informacji i rzetelnej wiedzy na temat substancji psychoaktywnych. Wiedza ta ma posłużyć młodzieży zmiany stereotypów myślenia o narkotykach i radzenia sobie w sytuacjach presji rówieśniczej. Jednym z ważniejszych elementów potrzebnych w trudnych sytuacjach jest zdobycie wiedzy i nabycie umiejętności zachowań asertywnych.

Młodzież należy nauczyć konstruktywnych form radzenia sobie z napięciem, stresem, nie lubianymi emocjami. Dla rozładowania napięcia, w efekcie którego dochodzi do przypadków agresji i przemocy wśród grup rówieśniczych w 2008 roku zostały wprowadzone programy przeciwdziałające agresji i przemocy rówieśniczej w celu podniesienia świadomości uczniów, prezentowania postaw wobec zachowań agresywnych i wspierania rozwoju emocjonalnego, moralnego i umiejętności społecznych uczniów sprzyjający zachowaniom prospołecznym. Warto również wskazać możliwości twórczych

form spędzania wolnego czasu, w tym także poprzez różnorodne formy pozalekcyjnych zajęć sportowych.

Najskuteczniejszym sposobem na realizację tych celów byłoby stworzenie grup profilaktycznych, jednak takie działania wymagają zatrudnienia wyspecjalizowanej kadry terapeutów, na co nie pozwala niewielki budżet przekazany do dyspozycji Komisji.

Trzeba jednak dodać, że same działania ukierunkowane na młodzież nie są wystarczające - trzeba angażować w nie również rodziców. Dom rodzinny to podstawowe środowisko, w którym powinny być prowadzone działania zapobiegające zagrożeniom dla młodzieży związane z alkoholem i narkotykami. W związku z tym rodzicom należy przekazać rzetelne informacje dotyczące nadużywania substancji psychoaktywnych, umiejętności rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych. Ten kierunek pracy może w sposób istotny wpływać na rozwój wiedzy na temat profilaktyki uzależnień.

Należy objąć nimi również przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych, a będących pierwszym ogniwem dostępu do alkoholu. Szkolenia miałyby na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18. roku życia.

Kolejnym wymienianym powodem korzystania z pomocy społecznej jest zły stan zdrowia klientów. W 2006 r. wśród ubiegających się o pomoc z powodu ciężkiej lub długotrwałej choroby było 6 rodzin (a w nich 25 osób), natomiast z powodu niepełnosprawności - 4 rodziny a w nich 15 osoby).

W roku 2007 wśród ubiegających się o pomoc z powodu ciężkiej lub długotrwałej choroby było 6 rodzin (a w nich 21 osób), natomiast z powodu niepełnosprawności - 6 rodzin (a w nich 13 osób).

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku w Polsce żyje prawie 5,5 miliona osób niepełnosprawnych, co w porównaniu do roku 1988 oznacza, że liczba tych osób wzrosła o około 50%. Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych utrzymuje się ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% nie ma żadnych źródeł dochodu i pozostaje na utrzymaniu innych osób.

To samo źródło informuje, że w 2002 roku w Gminie Warta Bolesławiecka mieszkało 945 niepełnosprawnych w tym 443 mężczyzn i 502 kobiety. W liczbie niepełnosprawnych ogółem 729 to osoby niepełnosprawne prawnie, a 216 – to osoby niepełnosprawne biologicznie.

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji.

W obecnej dobie niepełnosprawność jest również postrzegana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania.

TABELA V.

LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE WARTA BOLESŁAWIECKA W 2002

ogółem			mężczyźni			kobiety		
ogółem	prawnie	tylko biologicznie	ogółem	prawnie	tylko biologicznie	ogółem	prawnie	tylko biologicznie
2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002
945	729	216	443	363	80	502	366	136

W związku z tym polityka społeczna powinna prowadzić aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie pracować na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse i warunki korzystania z przysługujących im praw.

1.6. Infrastruktura gminy po 18 latach samorządności

Niewielu mieszkańców gminy Warta Bolesławiecka chce pamiętać, że w 1990 roku nie było u nas inaczej, niż w sąsiednich gminach. Wieloletnie zaniedbania na obszarach wiejskich powodowały, że władze samorządowe miały do załatwienia wiele spraw, których rozwiązania oczekiwali mieszkańcy sołectw.

W rok 1990 gmina weszła z infrastrukturą, na którą składały się:

- sieć kanalizacyjna o długości 2,1 km,
- sieć gazowa o długości 1,9 km,
- sieć wodociągowa o długości 60,4 km.
- 149 abonentów telekomunikacji, w tym 10 abonentów prywatnych,
- 24,5 km dróg o nawierzchni utwardzonej, z czego 0,15 km stanowiły drogi gminne.

Nienajgorsza, poza Wartą Bolesławiecką, jednak wymagająca wielu prac remontowych, była baza oświatowa. Najlepszy w gminie był stan sieci wodociągowej. Tylko dwie wsie w gminie nie były zwodociągowane i to one stały się miejscem pierwszych większych zadań inwestycyjnych.

W roku 2008 gmina posiada infrastrukturę, na którą składają się:

- sieć kanalizacyjna o długości 124,3 km,
- sieć gazowa o długości 58,5 km,
- sieć wodociągowa o długości sieci 77,6 km.
- około 1600 abonentów TPSA z tendencją malejącą z uwagi na szeroki dostęp do tańszej telefonii komórkowej,
- wszystkie drogi i place gminne, wewnętrzne o nawierzchni asfaltowej, a także wyremontowane drogi powiatowe i wojewódzkie przebiegające przez teren gminy,
- 11,8 km chodników przy drogach powiatowych i wojewódzkich,
- dwa działające punkty gromadzenia odpadów,
- dwie oczyszczalnie ścieków
- świetlice wiejskie w każdej wsi,
- nowoczesne szkoły z salami gimnastycznymi.

TABELA VI.

STAN SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY

lp.	nazwa wsi	istniejący wodociąg sieciowy		
		ilość przyłączy	Długość bez przyłączy (w km)	Długość przyłączy (w km)
1.	Warta Bolesławecka	125	11,0	4,9
2.	Wartowice	58	6,3	0,7
3.	Tomaszów Bolesławecki	151	12,9	3,6
4.	Szczytnica	108	10,9	3,3
5.	Wilczy Las	25	0,6	1,2
6.	Lubków	68	5,3	2,0
7.	Iwiny	144	4,7	2,3
8.	Raciborowice Dolne	115	8,1	1,4
9.	Raciborowice Górne	169	15,0	6,9
10	Jurków	60	2,8	0,9
RAZEM		1 023	77,6	27,2

Aktualnie, gmina jest w pełni zwodociągowana. Wszyscy mieszkańcy gminy mają dostęp i korzystają z wody sieciowej. Dostarczana woda pochodzi z ujęć głębinowych. Zużycie wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi ok. 39 m³/rok (dane z 2006r.) i jest znacznie niższe niż w powiecie bolesławeckim i województwie. Długość sieci wodociągowej wraz z przyłączami do budynków wynosi 104,8 km.

Wody głębinowe ujmowane na ujęciach wody pochodzą z ujęć własnych, których administratorem jest GZGK w Lubkowie oraz z ujęć obcych – gdzie dokonuje się hurtowego zakupu wody.

W poniższej tabeli przedstawiono lokalizację ujęć wody pitnej na terenie gminy Warta Bolesławecka

Ujęcia własne stanowią cztery studnie głębinowe, z których dostarczana woda jest do Tomaszowa Bolesławeckiego i Wartowic.

TABELA VII.

LOKALIZACJA UJĘĆ WODY GMINA WARTA BOLESŁAWIECKA⁶

Lokalizacja	Właściciel ujęcia	Użytkownik	Ilość studni	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne	Obsługiwane miejscowości
Wartowice	Urząd Gminy	GZGK w Lubkowie	1	12,0	Wartowice
Warta Bolesławiecka	Urząd Gminy	GZGK W Lubkowie	1	17,0	Studnia rezerwowa Warta Bol.
Tomaszów Bolesławiecki	Urząd Gminy	GZGK w Lubkowie	2	Każda po 21,0	Tomaszów Bolesławiecki (w przyszłości Szczytnica)

Ujęcia obce , z których dostarczana jest woda dla pozostałych ośmiu miejscowości w gminie. W poniższej tabeli zestawiono dostawy wody z ujęć obcych do poszczególnych obszarów w gminie.

TABELA VIII.

DOSTAWY WODY Z UJĘĆ OBCYCH

Lokalizacja	Właściciel ujęcia	Użytkownik	Obsługiwane miejscowości
Okmiany	Urząd Gminy w Chojnowie	GZGKi M w Chojnowie	Szczytnica , Wilczy Las
Bolesławiec	PWiK Bolesławiec	PWiK Bolesławiec	Iwiny, Lubków, Warta Bolesławiecka, Jurków, Raciborowice Dolne, Raciborowice Górne

Rok 2008 to czas rozpoczęcia poszukiwań własnych ujęć wody pitnej, co ma uniezależnić gminę od dostaw wody przez podmioty zewnętrzne.

Potrzeby GZGK w Lubkowie w zakresie modernizacji i remontów instalacji i urządzeń wodociągowych na terenie gminy Warta Bolesławiecka w latach 2009 – 2012 przedstawione są w poniższej tabeli:

⁶ dane z roku 2005

TABELA IX.

lp	Nazwa zadania	Planowana realizacja w latach, w złotych			
		2009	2010	2011	2012
1	Wykonanie studni oraz wybudowanie i wpięcie sieci wodociągowej do stacji uzdatniania wody Wartowice	50 500			
2	Budowa systemu monitoringu wody i strat wody	30 000	30 000	30 000	30 000
3	Rozbudowa ujęcia wody w Wartowicach- modernizacja ujęcia		200 000		
4	Rozbudowa sieci wodociąg. a) Osiedle Tomaszów Bolesławiecki 1,0km	150 000			
5	Rozbudowa sieci wodociąg. Iwiny os.II	15 000	15 000		
6	Rozbudowa sieci wodociąg. a) Warta Bol. dz nr 734/11-734/16, 734/18 b) dz. nr. 615/2, 615/3, 615/4	30 000			
7	Rozbudowa sieci wodociąg. <u>Tomaszów Bol. :</u> a) dz. Nr 68/9 b) dz.nr 981	25 000	25 000		
8	Rozbudowa sieci wodociąg.Tomaszów Bol. : dz. Nr 490/6,490/4, 490/3, 490/2, 490/1	20 000			
9	Rozbudowa sieci wodociąg <u>Raciborowice Górne</u> a) dz. Nr 683	30. 000			
10	Rozbudowa sieci wodociąg Wartowice a) dz. Nr 210/4	10 000			
11	Rozbudowa sieci wodociąg <u>Raciborowice Górne</u> a) osiedle mieszk.	15 000			
12	Rozbudowa sieci wodociąg <u>Lubków</u> Dz. nr. 220/3, 220/1, 220/2	10 000			
13	Modernizacji infrastruktury wodociągowej <u>Lubków- Wilczy Las</u> a) Wyposażenie studni głębinowej	146 500			

		2009	2010	2011	2012
	b) Roboty budowlano-instalacyjne sieć Lubków – Wilczy Las 2,0km		75 000	75 000	
14	Rozbudowa ujęcia wody w Lubkowie wprowadzenie II ^o pompowania		100 000	100 000	
15	Poszukiwane wody do celów konsumpcyjnych- wykonanie studni o wydajności 50m ³ /h rejon gminy				120 000
16	Rozbudowa infrastruktury sieciowej teren gminy (nowe osiedla mieszkaniowe)		100 000	100 000	100 000
17	Zakupy inwestycyjne maszyn urządzeń i pojazdów		1 000 000	100 000	100 000

Aktywność inwestycyjna mieszkańców gminy wymusza realizację inwestycji związanych z uzbrajaniem nowych terenów przekształconych pod budownictwo mieszkaniowe. Poza wymienionymi już w powyższej tabeli zadaniami, które są znane w dacie opracowywania niniejszego dokumentu, należy spodziewać się innych, które będą systematycznie wdrażane do realizacji, w celu zapewnienia dostaw wody pitnej do nowych terenów mieszkaniowych w gminie.

Zakończona w latach 1997-1998 inwestycja telefonizacji Gminy umożliwiła każdemu zainteresowanemu mieszkańcowi możliwość uzyskania łącza telefonicznego, co w latach 90-tych nie było wcale sprawą łatwą. Niezaprzeczalnie – Gminie Warta Bolesławiecka w realizacji tego zadania pomogło ujęcie w pilotażowym programie zwalczania bezrobocia strukturalnego pod kierunkiem Ministra Rolnictwa Romana Jagielińskiego.

TABELA X.

STAN TELEFONIZACJI GMINY

<i>lp.</i>	<i>lokalizacja istniejącej centrali telefonicznej</i>	<i>wsie podłączone do centrali telefonicznej (wymienić nazwy wsi)</i>	<i>istniejąca liczba numerów telefonicznych)⁷</i>
1	2	3	4
1.		Warta Bolesławiecka	207
2.	Warta Bolesławiecka	Wartowice	59

⁷ dane szacunkowe ustalone na podstawie rzeczywistych liczb z 1999 roku.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA na lata 2009-2013

1	2	3	4
3.		Tomaszów Bolesławiecki	399
4.		Szczytnica	83
5.		Wilczy Las	27
6.		Lubków	82
7.		Iwiny	313
8.		Raciborowice Dolne	454
9.		Raciborowice Górne	
10		Jurków	46

W tym czasie zaspokojono potrzeby bezpośredniego kontaktu ze światem zewnętrznym dla 1400 mieszkańców. Budowa w Warcie Bolesławieckiej nowoczesnej centrali telefonicznej pozwalała na dalsze podłączenia chętnych na telefon abonentów.

W chwili obecnej zainteresowanie drogim telefonem zarządzanym przez TPSA maleje, na rzecz tańszej telefonii komórkowej, a jednym z głównych powodów jest także brak możliwości technicznych tego operatora, do dostarczenia internetu poprzez łącza telefoniczne. Na miejscowym rynku kilku operatorów ustawiło swoje anteny dające dobrą łączność telefonii komórkowej oraz zapewniając inne usługi zadowalające mieszkańców gminy.

TABELA XI.

Stan istniejącej sieci kanalizacji ściekowej z przyłączami

lp.	nazwa wsi	istniejąca sieć kanalizacyjna w 2007 roku		
		ilość przyłączy	Długość w km (bez przyłączy)	Długość przyłączy w km.
1.	Warta Bolesławiecka	183	18,8	4,4
2.	Wartowice	73	8,0	1,8
3.	Tomaszów Bolesławiecki	249	22,6	4,5
4.	Szczytnica	159	15,1	0,8
5.	Wilczy Las	30	4,6	0,2
6.	Lubków	78	11,9	0,4
7.	Iwiny-wieś i osiedla I i II	113	17,6	0,9
8.	Raciborowice Dolne	109	8,9	2,0
9.	Raciborowice Górne	164	10,0	3,5
10	Jurków	69	6,8	1,0
RAZEM :		1 227	124,3	19,5

Budowę sieci kanalizacji ściekowej Gmina zakończyła w dniu 30 marca 2004 roku. Od tej chwili wszyscy mieszkańcy – za wyjątkiem usytuowanej poza Lubkowem części wsi o nazwie Lubkówki – posiadają własne przyłącze do sieci kanalizacji ściekowej.

W roku 2008 podjęte zostały prace nad opracowaniem dokumentacji do budowy nowych odcinków sieci kanalizacji ściekowej i wodociągu do terenów, które zostały przekształcone na mieszkalne w wyniku zmian Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy. Oczywistym zadaniem GZGK są bieżące prace remontowe i modernizacyjne, które zaplanowane są także w tabeli poniżej.

Potrzeby GZGK w Lubkowie w zakresie modernizacji i remontów instalacji i urządzeń kanalizacyjnych na terenie gminy Warta Bolesławiecka w latach 2009 – 2012 przedstawia poniższa tabela:

TABELA XII.

Ip	Nazwa zadania	Planowana realizacja w latach w złotych			
		2009	2010	2011	2012
1	2	3	4	5	6
1	Modernizacji infrastruktury ściekowej <u>Lubków- Wilczy Las</u>				
	a) Budowa kolektora ciśnieniowego wraz z przepompownią ścieków 2,0km	60 000	58 000		
2	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej. Iwiny os.II	15 000	15 000		
3	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej a) Warta Bol. dz nr Szczepanik b) dz. nr 615/2, 615/3, 615/4	30 000			
4	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej <u>Tomaszów Bol. :</u> a) dz. Nr 68/9 b) dz.nr 981	30 000			
5	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej Tomaszów Bol. : dz. Nr 490/6,490/4, 490/3, 490/2, 490/1	20 000			

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA na lata 2009-2013

1	2	3	4	5	6
6	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej <u>Raciborowice Górne</u> a) dz. Nr 683	30 000			
7	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej <u>Wartowice</u> a) dz. Nr 210/4	10 000			
8	Modernizacja oczyszczalni ścieków w <u>Tomaszowie Bolesławieckim – rozbudowa części biologicznej</u> a) opracowanie dokumentacji projektowej części technologicznej oraz wykonanie zakresu robót	500 000			
9	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej <u>Lubków</u> Dz. nr. 220/3, 220/1, 220/2	10 000	10 000		
10	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej <u>lwiny</u> Osiedle I	10 000	10 000		
11	Rozbudowa istniejącego kanału ściekowego w Tomaszowie Bol. – w kierunku do oczyszczalni	20 000			
12	Zagospodarowanie osadu- instalacja niskotemperaturowa oczyszczalnia w Tomaszowie Bolesławieckim		250 000	250 000	
13	gospodarka osadowa – budowa zbiornika do stabilizacji osadu		250 000	250 000	
14	Zabudowa piaskownika - oczyszczalnia Tomaszów Bolesławiecki		100 000	100 000	
15	Rozbudowa infrastruktury sieciowej- teren gminy (nowe osiedla mieszkańciewe)		150 000	150 000	150 000
16	Budowa systemu monitoringu ścieków, oczyszczalni, jakości wprowadzanych ścieków, wprowadzanych wód opadowych – drenażowych do kanalizacji	30 000	30 000	30 000	30 000
17	Zakupy inwestycyjne maszyn urządzeń i pojazdów		1 000 000	100 000	100 000

Aktywność inwestycyjna mieszkańców gminy wymusza realizację inwestycji związanych z uzbrajaniem nowych terenów przekształconych pod budownictwo mieszkaniowe. Poza wymienionymi już w powyższej tabeli zadaniami, które są znane w dacie opracowywania niniejszego dokumentu, należy spodziewać się innych, które będą systematycznie wdrażane do realizacji, w celu zapewnienia odbioru ścieków z nowych terenów mieszkaniowych w gminie.

SIEĆ GAZOWA W GMINIE Z LICZBĄ PRZYŁĄCZY

W dacie podjęcia działań zmierzających do zgazyfikowania gminy Warta Bolesławiecka gazem była zasilana w Gminie tylko jedna miejscowość – Iwiny – licząca 195 odbiorców gazu, wykorzystujących gaz głównie do celów komunalno-bytowych. Iwiny zasilane są ze stacji redukcyjno-pomiarowej I^o o przepustowości $Q+3000\text{Nm}^3/\text{h}$ w Radziechowie w gminie Zagrodno.

Kierunek prac zakładał wytypowanie do inwestycji wsi, w których gazyfikacja byłaby ekonomicznie uzasadniona. W pierwszej kolejności takie warunki spełniały w kolejności Iwiny, Raciborowice Dolne i Górne, Tomaszów Bolesławiecki, Warta Bolesławiecka, Szczytnica i Wartowice.

W projektowanej dokumentacji przewidziano podanie gazu gazociągiem wysokiego ciśnienia Dn 300 PN 6,3 Mpa Wrocław – Zgorzelec. Zasięgiem gazyfikacji miały być objęte wszystkie miejscowości w gminie, a podawanie gazu miało odbywać się poprzez zaprojektowaną stację redukcyjno-pomiarową I^o przepustowości $Q+3200\text{ Nm}^3/\text{h}$ w Tomaszowie Bolesławieckim oraz z istniejącej stacji w Radziechowie.

Koncepcja programowa gazyfikacji gminy Warta Bolesławiecka zakładała wybudowanie: gazociągu wysokoprężnego DN 100 o długości 50 m, gazociągów średnioprężnych o średnicach De 63 do De 225 o długości 51,73 km, stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia o przepustowości $Q+3200\text{ Nm}^3/\text{h}$ w Tomaszowie Bolesławieckim.

Zaprojektowano ponadto:

- 1) wymianę istniejącej sieci niskoprężnej w Iwinach na gazociąg n/c o średnicy De 160, co umożliwi odbiorcom stosowanie gazu do celów grzewczych,
- 2) połączenie istniejącego gazociągu średniego ciśnienia Dn 150 z projektowaną siecią średniego ciśnienia poprzez gazociąg De 160.

Efektem realizacji założeń określonych w „Koncepcji programowej gazyfikacji Gminy Warta Bolesławiecka” było wykonanie we wskazanych wyżej miejscowościach Gminy sieci gazowej o łącznej długości 72,5 km, a łączny koszt inwestycji miał zamknąć się kwotą 6,6 mln. zł. Rozpoczęcie tej inwestycji ostatecznie zaplanowano na 1997 rok, zakończenie na rok 2000.

Inwestycję rozpoczęto w II kadencji samorządności i była nią budowa sieci gazowej dla Iwin i Raciborowic Dolnych i Górnych i kontynuowano ją w latach 1997 i 1998 roku, kiedy to w ramach inwestycji wybudowano około 23 km sieci gazowej wraz z przyłączami do budynków oraz stację redukcyjną w Tomaszowie Bolesławieckim.

Inwestycję Gmina kontynuowała w III kadencji i – pomimo braku środków finansowych – prowadzona była budowa sieci gazyfikacyjnej w Tomaszowie Bolesławieckim. Uzasadnieniem dla prowadzenia tej inwestycji była wybudowana już stacja redukcyjna I^o o wartości 750 tys. zł. i oczekiwania mieszkańców wsi. W roku 2000 rozpoczęto, a w 2001 zakończono budowę sieci gazowej dając szansę podłączenia się do niej 207 gospodarstwom domowym. W trakcie inwestycji wykonanych zostało 20,7 km sieci.

Dalsze działania Gminy skupiły się nad przekazaniem wykonanej już inwestycji jej użytkownikowi - czyli DOSD we Wrocławiu. Wcześniej tak postąpiła Gmina w przypadku sieci gazowej wykonanej w Raciborowicach Dolnych i Górnych. Niestety tego zamierzenia nie udało się zrealizować i sieć jest nadal dzierżawiona przez DOSD.

Odmowa przejęcia była ściśle powiązana z liczbą odbiorców gazu, których nie było tylu, ile deklaracji zostało złożonych w fazie przygotowawczej. W chwili obecnej sytuacja poprawia się i co raz więcej mieszkańców decyduje się na przyłączenie do sieci i wykorzystanie gazu do ogrzewania swoich domów i mieszkań, jednak są to nadal wartości, które tylko przybliżają pobór gazu do granicy rentowności użytkowania sieci. I tak w okresie po wykonaniu inwestycji na wykonanych łącznie 497 przyłączach, z sieci gazowej korzysta 161 odbiorców, z czego 37 nowych w Iwinach, 59 w Raciborowicach Dolnych i Górnych oraz

65 w Tomaszowie Bolesławieckim. Tylko niewielki procent użytkowników, korzysta z gazu do celów komunalno-bytowych i tak np. w Tomaszowie Bol. na ogólną liczbę podłączeń tylko 21% wykorzystywanych jest do ogrzewania mieszkań czy domów oraz obiektów komunalnych gminy.

TABELA XIII.

SIEĆ GAZOWA NA TERENIE GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA

lp.	nazwa wsi	istniejąca sieć gazowa		liczba wykonanych przyłączy do sieci gazowej
		ilość przyłączy	długość (km)	
1.	Warta Bolesławiecka	brak sieci	brak sieci	-
2.	Tomaszów Bolesławiecki	207	20,6	65
3.	Iwiny osiedle	195	1,9	232
	Iwiny wieś	145	16,7	
4.	Raciborowice Dolne	145	19,3	27
5.	Raciborowice Górne		32	
6.	Wartowice, Lubków, Jurków, Szczytnica, Wilczy Las	brak sieci	brak sieci	-
RAZEM		692	58,5	356

Budowę sieci gazowej na terenie Gminy – pomimo wcześniejszych planów jej rozbudowy na terenie wsi Warta Bolesławiecka – wstrzymano, z uwagi na małe zainteresowanie wykorzystania gazu do celów gospodarczych.

Jak pokazuje powyższa tabela z możliwości podłączenia się do sieci gazowej korzysta 52,2% mieszkańców, którzy takie możliwości mają (posiadają przyłączenie gazu do budynku).

Gmina nadal jest właścicielem sieci gazowej w Tomaszowie Bolesławieckim, jednak od kilku lat, a intensywnie od 2007 roku - prowadzi rozmowy zmierzające do sprzedaży sieci jej dzierżawcy – Dolnośląskiego Operatora Systemu Dystrybucyjnego sp. z oo. we Wrocławiu. Najpewniej w styczniu 2009 roku dojdzie do podpisania umowy na zarząd siecią, która etapami – w uolni Gminę od praw własności do sieci gazowej i problemów związanych z realizacją wniosków mieszkańców w sprawie wykonania nowych przyłączy gazowych.

TABELA XIV.

OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW W GMINIE WARTA BOLESŁAWIECKA

Ip.	Lokalizacja oczyszczalni ścieków	wsie podłączone	moc przerobowa	
			wykorzysta na (m ³)	rezerwa (m ³ /%)
1.	Raciborowice Dolne	Raciborowice Górne, Raciborowice Dolne, Sędzimirów gm.Pielgrzymka Jurków	252	180/ 35%
2.	Tomaszów Bol.	Tomaszów Bol. wieś i osiedle Warta Bolesławska LSSE „KRZYWA” – osiedla i tereny przemysłowe Szczytnica Wilczy Las Wartowice Iwiny – wieś Iwiny osiedle I i II,	683	347/ 65%

Wszystkie ścieki wymagające oczyszczenia (ogółem 236,1 tys. m³ z czego 195,0 tys. m³ pochodzi z gospodarstw domowych) z terenu gminy, zostały w 100% oczyszczone w obu oczyszczalniach. Należy podkreślić, iż niewiele gmin wiejskich w Polsce, może pochwalić się takimi osiągnięciami w dziedzinie gospodarki ściekowej.

W powiecie bolesławieckim oczyszczalnie ścieków obsługują 66,1% ludności, a w województwie – 73,1% ludności.

Działalnością związaną z odbiorem, transportem, odzyskiem oraz unieszkodliwianiem odpadów w gminie Warta Bolesławiecka zajmuje się Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Warcie Bolesławieckiej z/s w Lubkowie. Odbioru i wywozu odpadów z gospodarstw domowych dokonuje się raz w tygodniu z pojemników 110, 660, 1100 dm³ lub raz na dwa tygodnie z pojemników o pojemności 240 dm³.

Najważniejszymi źródłami powstawania odpadów komunalnych w gminie⁸ są przede wszystkim gospodarstwa domowe generujące odpady komunalne oraz obiekty infrastruktury takie jak: handel, usługi i rzemiosło, szkolnictwo. Odpady podobne do komunalnych generują także zakłady produkcyjne podczas swojej działalności. Odpady

⁸ dane z Gminnego Planu Gospodarki Odpadami

przemysłowe niebezpieczne i inne niż niebezpieczne wytwarzają zakłady przemysłowe, ale także tego rodzaju odpady występują w strumieniu odpadów komunalnych. W obrębie tych dwóch największych grup wyróżniono następujące strumienie odpadów:

- odpady organiczne (domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego i pochodzenia zwierzęcego ulegające biodegradacji oraz odpady pochodzące z pielęgnacji ogródków przydomowych, kwiatów domowych, balkonowych - ulegające biodegradacji),
- odpady zielone (odpady z ogrodów i parków, targowisk, z pielęgnacji zieleńców miejskich, z pielęgnacji cmentarzy - ulegające biodegradacji),
- papier i karton (opakowania z papieru i tektury, opakowania wielomateriałowe na bazie papieru, papier i tektura - nieopakowaniowe),
- tworzywa sztuczne (opakowania z tworzyw sztucznych, tworzywa sztuczne nieopakowaniowe),
- tekstylia,
- szkło (opakowania ze szkła, szkło - nieopakowaniowe),
- metale (opakowania z blachy stalowej, opakowania z aluminium, pozostałe odpady metalowe),
- odpady mineralne - odpady z czyszczenia ulic i placów: gleba, ziemia, kamienie itp.,
- drobna frakcja popiołowa - odpady ze spalania paliw stałych w piecach domowych (głównie węgla), z uwagi na udział w składzie odpadów komunalnych popiołu wyodrębniono tę frakcję jako nieprzydatną do odzysku i unieszkodliwiania innymi metodami poza składowaniem,
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlane - odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych - w części wchodzącej w strumień odpadów komunalnych,
- odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie domowych odpadów komunalnych.

Prowadzona już od kilku lat systematyczna praca na rzecz zorganizowanej zbiórki odpadów sprawiła, że corocznie zakład odbiera więcej odpadów – w roku 2004 zebrano ich prawie 1400 m³, a w 2005 roku – 2.160 m³, z których 390 m³ stanowią odpady z działalności handlowej i usługowej, w 2006 - 3350 m³, w 2007 – 2896 m³ (po wyodrębnieniu 1174 m³ odpadów ulegających biodegradacji).

Wszystkie zebrane odpady są składowane na dwóch punktach gromadzenia odpadów. Wysypisko odpadów w Warcie Bolesławieckiej od 2006 roku jest zabezpieczane i przygotowywane do rekultywacji. Ostateczne zamknięcie obiektu nastąpi w latach 2008 – 2010. Aktualny stan bazy przedstawia poniższa tabela.

TABELA XV.

Stan istniejących wysypisk śmieci na terenie gminy Warta Bolesławiecka

Lp.	lokalizacja wysypiska śmieci	obsługiwane wsie (podać nazwy wsi)	pojemność planowana wysypiska (m ³)	pow. wysypiska (ha)	stopień wypełnienia / wykorzystania wysypiska (w %)	Okres eksploatacji
1.	Warta Bolesławiecka	Wartowice, Warta Bolesławiecka Iwiny, Lubków	16 049	0,76	100,0	X 2007
2.	Tomaszów Bolesławiecki	Tomaszów Bolesławiecki Szczytnica Wilczy Las	11 440	0,50	43,2	2009
3.	Raciborowice Dolne	Raciborowice Dolne Raciborowice Górne Jurków	12 320	1,36	8,2	2018

System gospodarki odpadami, który w gminie działa już od 1996 roku, wymaga jedynie modyfikacji i zmian organizacyjnych w zakresie selektywnej zbiórki odpadów, wydzielenia odpadów niebezpiecznych, odpadów wielkogabarytowych oraz odpowiedniego wyposażenia zakładu w instrumenty pozwalające na zminimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko i jego otoczenie.

Ważnym na kolejne lata działaniem Gminy jest również wprowadzenie skutecznych procedur utylizacji azbestu. Pomoże w tej materii przygotowywany do wdrożenia w 2009 roku akt prawny wójta gminy, zawierający zasady pomocy dla osób działających na rzecz unieszkodliwiania materiałów i odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na terenie Gminy Warta Bolesławiecka.

Według zebranych od 144 mieszkańców niepełnych jeszcze danych (na dzień 28.03.2008), materiałami zawierającymi azbest (eternitem) pokryto na naszym terenie 24 328 m² powierzchni dachów. Nie są to jednak jeszcze dane pełne. Utylizacja tego materiału będzie bardzo trudna organizacyjnie i kosztowna. Pomoc w zdjęciu z utylizacji

odpadu wymaga od właścicieli dysponowania środkami na zakup materiałów na nowy dach i jego wykonanie.

Problem zagospodarowania i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest wymaga nadto uregulowania poprzez podjęcie odpowiednich regulacji prawnych, w formie Programu unieszkodliwiania materiałów i odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na terenie Gminy Warta Bolesławiecka.

Program realizowany będzie w następujących etapach:

- 1) etap I - identyfikacja problemu obecności materiałów i odpadów azbestowych na obszarze Gminy Warta Bolesławiecka – zrealizowany do końca marca 2008r. i nadal kontynuowany poprzez bieżącą aktualizację danych zebranych od mieszkańców Gminy.
- 2) etap II – zaktualizowanie Planu gospodarki odpadami dla Gminy Warta Bolesławiecka – do końca maja 2009 r.
- 3) etap III – wdrożenie i realizacja Programu od sierpnia 2009r.

Etap I zrealizowany został i będzie realizowany poprzez bieżącą aktualizację występowania materiałów i odpadów zawierających azbest. Informacje niezbędne do oszacowania ilości tych materiałów i odpadów, a także miejsca ich występowania na terenie Gminy Warta Bolesławiecka, uzyskane będą na podstawie:

- a) dostarczanych przez osoby fizyczne informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz kart ocen stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest,
- b) dostarczanych przez osoby prawne kart ocen stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest,
- c) zgłoszeń o lokalizacji materiałów lub odpadów zawierających azbest,
- d) danych będących w posiadaniu Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego i Urzędu Wojewódzkiego.

Etap II polegać będzie na aktualizacji Planu gospodarki odpadami dla Gminy Warta Bolesławiecka poprzez wniesienie do treści tego dokumentu zapisu o planowanych

sposobach zagospodarowania odpadów azbestowych oraz podania ilości i miejsc występowania tych odpadów na terenie Gminy Warta Bolesławiecka,

W ramach **Etapu III** nastąpi wdrożenie i realizacja Programu począwszy od sierpnia 2009 r., w tym przyznawanie dofinansowania prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych na terenie Gminy Warta Bolesławiecka na zasadach określonych w akcie prawnym wójta gminy.

W celu przyznania środków na dofinansowanie⁹ prac zainteresowani wymianą pokrycia dachowego mieszkańcy gminy będą składać wnioski, na wzorze ustalonym w zarządzeniu.

Wnioski będą rozpatrywane przez Komisję powołaną do spraw analizy wniosków o dofinansowanie prac wykonywanych w związku z usuwaniem wyrobów azbestowych lub zawierających azbest z obiektów budowlanych na terenie Gminy Warta Bolesławiecka, powołaną przez Wójta Gminy Warta Bolesławiecka.

Dofinansowanie będzie przyznawane maksymalnie do 50 % poniesionych kosztów dla jednego obiektu budowlanego, jednak nie będzie większe niż 4000 zł.

DROGI GMINNE

Gmina wyróżnia się znaczną gęstością sieci komunikacyjnej . Podstawową sieć drogową stanowią odcinki dróg wojewódzkich, krajowych , międzynarodowych, powiatowych i gminnych,

- droga międzynarodowa A-4 Wrocław –Krzywa - długość 6 km
- droga krajowa 4 Bolesławiec – Legnica - długość 8,2 km
- droga wojewódzka 363 Bolesławiec – Złotoryja - długość 9,4 km
- drogi powiatowe - 2275D - Krzyżowa – Tomaszów Bol, 2276D - Tomaszów Bol. – Warta Bol., 2278D –Tomaszów Bol. - Iwiny, 2278D – Iwiny – Raciborowice Górne, 2501 D Brunów – Raciborowice Dolne, 2286 – Bolesławiec przez Kraśnik, Tomaszów Bol do Wilczego Lasu, 2290D – Raciborowice Górne – Jurków, 2291-

⁹ projekt zarządzenia Wójta Gminy Warta Bolesławiecka w sprawie unieszkodliwiania materiałów i odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na terenie Gminy Warta Bolesławiecka.

Łaziska - Wartowice-Warta Bolesławecka, 2293D – Żeliszów Raciborowice Górne, o łącznej długości - 42,9 km.

- drogi gminne - o łącznej długości - 28,3 km

Uzupełnieniem dróg gminnych są gminne drogi wewnętrzne z drogami o nawierzchniach nieutwardzonych (żwirowych) o łącznej długości 437 km.

Gmina od pierwszych lat samorządności kieruje ogromne środki finansowe na poprawę stanu dróg przebiegających przez jej teren. W roku 2008 ma dzięki tym działaniom wysokiej jakości drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie.

Przez obszar gminy przebiegają dwie linie kolejowe: jedna o znaczeniu państwowym biegnąca w północnej części gminy, przez Tomaszów Bolesławecki i Szczytnicę, czynna linia kolejowa relacji Wrocław – Węgliniec, druga – nieużytkowana – przebiegająca przez Iwiny i Wartę Bolesławecką

Zagadnienie budowy chodników zapewniających bezpieczeństwo poruszania się pieszych mieszkańców nie był nigdy analizowany w dokumentach strategicznych gminy. Tym bardziej – z uwagi na warte pokazania osiągnięcia samorządu w tej dziedzinie działalności inwestycyjnej, dla celów niniejszej Strategii zostało opracowane w zestawienie w formie zamieszczonej poniżej tabeli.

WYKAZ CHODNIKÓW DLA PIESZYCH W GMINIE WARTA BOLESŁAWIECKA wg stanu na dzień 30 listopada 2008 r.

L.p.	Miejscowość	Łączna długość chodników w miejscowości [mb]	Uwagi
1.	Iwiny	1.845	- wzdłuż dr woj. Nr 363 – 1.395 - chodniki osiedlowe - 450
2.	Jurków	700	- wzdłuż przebudowanej drogi powiatowej Nr 2290 D; część zdemontowana
3.	Raciborowice Dolne	1.935	- wzdłuż drogi pow. Nr 2278 D
4.	Raciborowice Górne	1.230	- wzdłuż drogi pow. Nr 2278 D
5.	Szczytnica	230	- na osiedlu
6.	Tomaszów Bolesławecki	2.170	- wzdłuż drogi krajowej Nr 4 – 540m - nowy odcinek chodnika wzdłuż drogi pow. Nr 2275 D – 1015m - na osiedlu – 615m
7.	Warta Bolesławecka	2.875	- wzdłuż drogi woj. Nr 363 – 2000m
8.	Wilczy Las	830	- wzdłuż drogi krajowej Nr 4
	RAZEM	11.815	

2. Analiza SWOT dla Gminy Warta Bolesławiecka

SWOT - to jedna z podstawowych technik analitycznych, stosowana najczęściej do analizy wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danego przedsiębiorstwa czy też gminy, której wynik jest bazą planowania strategicznego.

Składa się ona z analizy czterech obszarów:

- **Strengths** – silne strony,
- **Weaknesses** – słabe strony,
- **Opportunities** – szanse i możliwości,
- **Threats** – zagrożenia.

Analiza SWOT dla gminy Warta Bolesławiecka wykonana jest w sposób uwzględniający podstawy struktury Planu Rozwoju Lokalnego, a więc obejmujący następujące dziedziny:

- przestrzenną,
- gospodarczą,
- społeczną.

◆ MOCNE strony Gminy

I. DZIEDZINA PRZESTRZENNA

1. Dobra, wysoka klasa bonitacyjna gruntów ornych.
2. Pełne strefonizowanie terenu gminy z wolnymi numerami; anteny kilku operatorów sieci komórkowej (ERA, PLUS GSM, ORANGE) pozwalają na swobodne korzystanie z łączności.
3. Zakończony proces kanalizowania gminy z dwoma oczyszczalniami odbierającymi ścieki komunalne.
4. Sprawny system odbioru i wywozu odpadów stałych (segregacja odpadów)
5. Dwa punkty gromadzenia odpadów.
6. Zgazyfikowanie ponad 65% terenu gminy.
7. Dobrze rozbudowany system elektryfikacji gminy oraz oświetlenia ulicznego.

8. Brak przemysłu silnie zanieczyszczającego środowisko.
9. Nadal wolne tereny pod nieuciążliwą działalność gospodarczą.
10. Dobra jakość techniczna sieci wodociągowej.

II. DZIEDZINA GOSPODARCZA

1. Bogactwo złóż surowców mineralnych: margli i wapieni, gipsu i anhydrytu, piaskowca ciosowego, piasków i żwirów, rudy miedzi.
2. Atrakcyjne położenie gospodarcze, blisko granicy z zachodem i dużego ważnego miasta dla regionu (Wrocławia).
3. Dobre położenie komunikacyjne, w tym lokalizacja przy autostradzie A4; przez teren gminy biegnie droga krajowa nr 4 będąca tranzytem na zachód oraz linia kolejowa o znaczeniu międzynarodowym.
4. Korzystne warunki naturalne do produkcji rolniczej, z wysoką bonitacją gleb.
5. Dostępność do oczekiwanej przez potencjalnych inwestorów infrastruktury technicznej w tym kanalizacji, gazyfikacji, telefonizacji.
6. Bardzo dobrze przygotowana sieć dróg gminnych.
7. Różnorodność zasobów i walorów naturalnych, na które składają się głównie zasoby skalne i metaliczne.
8. Tania siła robocza.
9. Równomierny rozwój wszystkich sołectw w gminie.
10. Dobrze rozwijające się podmioty działalności gospodarczej.

III. DZIEDZINA SPOŁECZNA

1. Dobrze działająca sieć szkół i przedszkoli gminnych.
2. Dobrze zorganizowany system dowozu dzieci do szkół.
3. Sprawnie realizująca zadania pomoc społeczna.
4. Zadowolający stan bezpieczeństwa w gminie, wzmocniony system dyżurów w terenie dzięki dotacjom z budżetu gminy.
5. Bardzo dobrze rozwinięta baza kultury i sportu przygotowana do organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży (czynne świetlice wiejskie, kafejki i pracownie internetowe z bezpłatnym dostępem)

6. Wielość imprez i innych form dla społeczeństwa proponowanych przez Gminne Centrum Kultury
7. Dobra baza podstawowej opieki zdrowotnej i system opieki medycznej.
8. Dobre warunki dla działalności jednostek ochotniczych straży pożarnych.
9. Wysoki procent uczniów podejmujących naukę w szkolnictwie ponadpodstawowym poza obszarem gminy.
10. Aktywna działalność gminnych klubów sportowych korzystających z bogatej bazy sportowej, wykorzystującej również szkolne sale gimnastyczne.
11. Systematycznie spadająca stopa bezrobocia, która w sierpniu 2008 roku wyniosła 12,5%.
12. Wysoka liczba nauczycieli posiadających wykształcenie wyższe oraz stopień przygotowania zawodowego, w tym specjalizacji przedmiotowych.
13. Dobre doświadczenia w organizacji wypoczynku letniego dzieci i młodzieży gminnej.

◆ SŁABE strony Gminy

I. DZIEDZINA PRZESTRZENNA

1. Intensywny ruch przy drodze krajowej nr 4 powodujący zanieczyszczenie i hałas oraz wpływający na stan zdrowia mieszkańców wsi, przez teren których droga biegnie.
2. Brak systemu segregacji zbieranych odpadów komunalnych.
3. Konieczność rekultywacji zamkniętego wysypiska odpadów w Warcie Bolesławieckiej.
4. Brak własnych ujęć wody w południowej części gminy.
5. Degradacja terenów i głębinowych ujęć wody na skutek wieloletniej działalności wydobywczej, powodująca m.in. zmianę stosunków wodnych na terenie gminy.
6. Nadal niewielka liczba chodników we wsiach gminnych.
7. Niski standard dróg powiatowych i wojewódzkich.
8. Niska wiedza ekologiczna dorosłej grupy społeczeństwa gminy.

9. Zdewastowanie części nieruchomości pozostałych po zlikwidowanych pgr-ach.
10. Postępujący upadek zaplecza technicznego i usługowego dla rolnictwa.
11. Brak wolnych, tanich mieszkań i zorganizowanych form budownictwa mieszkaniowego.
12. Znaczne wykorzystanie materiałów budowlanych zawierających azbest w budownictwie mieszkaniowym i obiektach gospodarczych.

II. DZIEDZINA GOSPODARCZA

1. Brak zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego zaspokajającego potrzeby gminy.
2. Ograniczone możliwości zbytu płodów rolnych
3. Bardzo słabo rozwinięta turystyka, ograniczająca się do przebiegających przez teren gminy szlaków turystycznych.
4. Niski udział kapitału zagranicznego w działalności gospodarczej.
5. Szczupłość wykwalifikowanej kadry menedżerskiej w gminie.
6. Słaba infrastruktura przedsiębiorczości (brak firm szkoleniowych, doradczych, ustalonych form finansowania działalności).
7. Słabe perspektywy rynkowe w przemyśle budowlanych i gumowym.
8. Nadal znaczne zacofanie technologiczne w rolnictwie i spadek opłacalności w produkcji roślinnej i zwierzęcej.
9. Niski poziom usług gastronomicznych.

III. DZIEDZINA SPOŁECZNA

1. Nadal bardzo wysoki wskaźnik bezrobocia.
2. Niewielkie zasoby finansowe ludności.
3. Słabo rozwinięte specjalistyczne usługi medyczne.
4. Stała konieczność zabezpieczania znacznych kwot z budżetu gminy na utrzymanie oświaty gminnej i pomocy społecznej.
5. Brak na terenie gminy szkolnictwa ponadpodstawowego.
6. Zlikwidowana, poza jedną placówką, sieć przedszkoli.
7. Nadal wymagająca działań oferta dla młodzieży na spędzenie czasu wolnego.
8. Stale rosnąca liczba środowisk zagrożonych patologiami społecznymi.
9. Brak tanich mieszkań komunalnych.

10. Stale obniżający się poziom wykształcenia w mniej zamożnej grupie mieszkańców gminy.
11. Napływowa ludność nabywająca mieszkania pozostałe na terenie powojkowym w Szczytnicy, wywodząca się w znacznej części z obszarów biedy, pozostająca obecnie na utrzymaniu pomocy społecznej.
12. Słabo rozwinięty system programów i zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
13. Niewielki dostęp do szybkich sieci teleinformatycznych w gminie.

III.

MISJA GMINY WARTA BOLESŁAWIECKA

Misja gminy, czyli generalny cel kierunkowy wyraża aspiracje i dalekosiężne zamierzenia. Misja jest opisem wizji i głównego pola działań gminy w przyszłości. Dobrze sformułowana misja powinna zawierać element marzenia z jednoczesnym wskazaniem operacyjnej drogi jej realizacji, powinna być zarazem ogólna i konkretna.

Stanowi ona czynnik motywujący społeczeństwo gminne do realizacji celów w niej określonych, motywuje do integrowania się społeczeństwa i jej lokalnych przedstawicieli wokół problemów wyznaczonych przez misję Gminy. Tworzy nowe, silne więzi społeczne pomiędzy środowiskami, rozwija jej najmłodszych przedstawicieli, wpływa pozytywnie na odbiór przez środowiska, instytucje i podmioty zewnętrzne.

Przedstawiona w ramce poniżej misja jest przeniesieniem misji przyjętej w Planie Rozwoju Lokalnego na lata 2007-2013, jako kierunku rozwoju gminy obowiązującego przed i po wprowadzeniu powyższego dokumentu. Misja gminy Warta Bolesławiecka przedstawia się następująco:

Gmina jako najmniejsza jednostka administracyjnego podziału Państwa przyszłą rzeczywistość tworzy na bazie swoich aktualnych zasobów naturalnych, szacunku dla tradycji historycznych, spójnego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego jej wszystkich jednostek pomocniczych, troski o przedsiębiorczość, dbałość o rozwój i wiedzę potencjału ludzkiego, a szczególnie jej najmłodszego pokolenia, starając się być przyjazną i atrakcyjną dla rodzimej społeczności, przedsiębiorców i jej potencjalnych mieszkańców i inwestorów.

IV.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY NA LATA 2009-2013

1. Plan operacyjny dla Strategii Rozwoju Gminy Warta Bolesławiecka

Niniejsza Strategia powstaje po weryfikacji zapisów „Strategii Rozwoju Gminy do 2008 roku” i wynika z konieczności jej dostosowania do potrzeb związanych z aplikowaniem po fundusze strukturalne Unii Europejskiej. Struktura strategii ma ułatwić jej wdrażanie i systematyczną aktualizację.

KIERUNKI ROZWOJU

Dla opracowania dokumentu niezbędne jest ustalenie kierunków rozwoju, które wchodzi w rolę przyjętych wcześniej zasadniczych obszarów problemowych rozwoju gospodarczego gminy. Kierunki rozwoju wskazują priorytety rozwoju Gminy, dynamizują jej rozwój.

W obowiązującym do końca 2008 roku dokumencie przyjęte zostały trzy obszary problemowe:

2. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej
3. Przeciwdziałanie bezrobociu poprzez tworzenie stałych miejsc pracy,
4. Równomierny rozwój inwestycyjny Gminy.

Zdefiniowane wcześniej obszary strategiczne w planowaniu strategicznym na kolejne lata nie wymagają istotnych zmian. Gmina Warta Bolesławiecka nadal nastawiona jest na rozwiązywanie kluczowych problemów i podejmowania działań wpływających na zmianę i podwyższenie warunków bytu na jej obszarze.

W opracowaniu na lata 2009-2013 przyjęte zostały kierunki rozwoju kontynuujące dotychczasowe ustalenia strategicznego rozwoju, a są nimi:

- I. **Budowanie konkurencyjnej gospodarki Gminy, dającej stałe miejsca pracy jej mieszkańcom.**

- II. Wsparcie działań szeroko rozumianych usług społecznych dla mieszkańców.

- III. Równoważenie rozwoju gospodarczego we wszystkich jednostkach pomocniczych Gminy poprzez ukierunkowane działania inwestycyjne

1.1. Kierunki rozwoju i przyjęte cele strategiczne - schemat

kierunek rozwoju	I. BUDOWANIE KONKURENCYJNEJ GOSPODARKI GMINY, DAJĄCEJ STAŁE MIEJSCA PRACY JEJ MIESZKAŃCOM.	
	Cele strategiczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie działających podmiotów gospodarczych w celu zachowania istniejących miejsc pracy i wzmocnienia konkurencyjności lokalnej gospodarki 2. Podejmowanie działań na rzecz pozyskiwania nowych przedsiębiorców
kierunek rozwoju	II. WSPIERANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ SZEROKO ROZUMIANYCH USŁUG SPOŁECZNYCH DLA MIESZKAŃCÓW	
	Cele strategiczne	<ol style="list-style-type: none"> 3. Działania na rzecz tworzenia stałych miejsc pracy, w tym organizacja nowych miejsc pracy na bazie funduszy Powiatowego Urzędu Pracy 4. Współdziałanie z Powiatowym Urzędem Pracy na rzecz podnoszenia kwalifikacji i umiejętności zawodowych bezrobotnych, zmiany ich kwalifikacji podnoszących szanse na zatrudnienie 5. Zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do wysokiej jakości usług społecznych 6. Wspieranie działań na rzecz przebudowy infrastruktury administracji publicznej 7. Wsparcie dla działań na rzecz rozwoju społecznego, integracji społecznej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu
kierunek rozwoju	III. RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO WE WSZYSTKICH JEDNOSTKACH POMOCNICZYCH GMINY POPRZEZ UKIERUNKOWANE DZIAŁANIA INWESTYCYJNE	
	Cele strategiczne	<ol style="list-style-type: none"> 8. Wszechstronny rozwój infrastruktury technicznej, w tym podejmowanie działań w celu usprawnienia systemu gospodarowania odpadami 9. Modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego 10. Kontynuacja zadań inwestycyjnych w celu poprawy jakości usług edukacyjnych, stanu gminnej bazy sportowej i rekreacyjnej

1.2. Kierunki rozwoju i przyjęte cele strategiczne - opis

KIERUNEK I. BUDOWANIE KONKURENCYJNEJ GOSPODARKI GMINY, DAJĄCEJ STAŁE MIEJSCA PRACY JEJ MIESZKAŃCOM.

Przyjęty w Strategii do 2008 roku zasadniczy **obszar problemowy – rozwój przedsiębiorczości lokalnej**, jak również nowo oznaczony kierunek rozwoju „**Budowanie konkurencyjnej gospodarki Gminy, dającej stałe miejsca pracy jej mieszkańcom**” obejmuje politykę nakierowaną na wspieranie działających na terenie gminy podmiotów gospodarczych oraz na tworzenie warunków na rzecz pozyskania nowych przedsiębiorców. Wychodzi naprzeciw realizacji przyjętego w Strategii Województwa Dolnośląskiego do roku 2020 priorytetu - wspieranie aktywności gospodarczej na Dolnym Śląsku.

Pomimo działań władz gminy, które obniżyły stopę bezrobocia do 12,5% sytuacja społeczno gospodarcza społeczności lokalnej jest nadal bardzo trudna. Istniejące bezrobocie zmusza samorząd gminy do poszukiwania rozwiązań, których efektem byłoby tworzenie nowych – stałych miejsc pracy.

UZASADNIENIE DLA PRZYJĘTEGO KIERUNKU ROZWOJU, to dążenie do:

- ***poprawy sytuacji społeczno- gospodarczej gminy;***
- ***wzmocnienia pozycji działających na terenie gminy podmiotów na rynku regionalnym, krajowym, unijnym,***
- ***zapewnienia stabilnych miejsc pracy,***
- ***ukształtowania pozytywnego obrazu gminy w działaniach na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.***

Istotną rolę dla rozwoju gminy odgrywa tzw. korzystny klimat dla inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej. W praktyce stanowi on bardzo ważny czynnik

decydujący o wyborze konkretnego miejsca pod inwestycję lub wpływający na liczbę podmiotów gospodarczych lokujących swoją działalność na określonym terenie.

Równoległe prowadzone działania wzmacniające gospodarkę gminy i wspierające podmioty gospodarcze, realizowane poprzez różnorodne formy działań skierowanych na wsparcie finansowe poprzez system ulg podatkowych, bezpłatną promocję ect. pozwoliły na umocnienie się na terenie gminy grupy przedsiębiorców, którzy z powodzeniem prowadzą działalność zapewniając stałe miejsca pracy mieszkańcom gminy Warta Bolesławiecka.

Zmiany w gospodarce krajowej sprawiły, że gmina Warta Bolesławiecka charakteryzowana do 1990 roku jako gmina przemysłowo rolnicza, stała się gminą rolniczo-przemysłową. Zasadniczą przyczyną przeobrażenia było postępujące w latach 1990-1995 załamanie gospodarcze i likwidacja największych zakładów w gminie tj. Zakładów Górniczych „Konrad” w Iwinach, Cementowni „Podgrodzie” w Raciborowicach Górnych oraz podmiotu związanego z rolnictwem: Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Tomaszowie Bolesławieckim. Te trzy przedsiębiorstwa zatrudniały w czasach swojej prosperity nawet do 4.000 pracowników. Ich upadek czy likwidacja były bezpośrednią przyczyną bezrobocia strukturalnego, które w 1992 roku osiągnęło wskaźnik sięgający 32%.

Taki stan stawiał władze gminy Warta Bolesławiecka przed zadaniem zmiany sytuacji, a szczególnie zmierzających do obniżenia stopy bezrobocia i stworzenia warunków do powstania nowych podmiotów działalności gospodarczej.

W roku 2008 można już stwierdzić, że zadanie to w znacznym stopniu udało się gminie zrealizować.

W roku 2007 w gminie zarejestrowanych było 353 podmioty gospodarki narodowej, w tym w sektorze publicznym – 15, sektorze prywatnym – 338. Największą grupę stanowią podmioty zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników i stanowią one 93% ogółu zarejestrowanych na terenie gminy podmiotów. Podmioty zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowią 6,4%, a 0,6% to firmy zatrudniające powyżej 50 pracowników.

Do największych pracodawców gminy niewątpliwie należy Kopalnia Gipsu i Anhydrytu „Nowy Łąd” w Niwnicach Kopalnia „Lubichów” w Lubkowie oraz P.P.H.U. „Rade” w Szczytnicy, która w sezonie zatrudnia nawet do 120 pracowników. Niestety załamanie

gospodarcze i malejąca cena dolara amerykańskiego spowodowała, że firma pana Władysława Rutyny z Tomaszowa Bolesławieckiego, skierowana głównie na rynek USA, która jeszcze w 2004 roku zatrudniała prawie 80 pracowników stanęła przed poważnymi problemami. Nadal jednak działa i poszukuje również innych rynków zbytu towaru.

Północna część gminy – a głównie Tomaszów Bol. i Szczytnica – rozwija w chwili obecnej najprężniej. To na tym terenie po 1990 roku najliczniej powstały podmioty działalności gospodarczej jak firmy „DELIX” i „DELIX II” (pieczywo cukiernicze), „RADE” (świece i znicze), a w 2004 roku – firma KARTOPANK-OPAKOWANIA; w Wilczym Lesie powstała duża stacja paliw. Na terenach powojennych powstała firma „CETUS” zajmująca się zagospodarowaniem ogumienia, a od w 2004 roku prowadząca wytwórnię granulatu ze zużytych opon i taśm gumowych. Wytworzony granulak jest wykorzystywany w budownictwie do budowy m.in. placów sportowych, bieżni i skoczni. Ten kierunek rozwoju firmy sprawdził się, co zaowocowało zwiększeniem zatrudnienia. W roku 2007 w samym Tomaszowie Bolesławieckim było zarejestrowanych 77 podmiotów działalności gospodarczej, co stawia tę miejscowość na drugim miejscu pod względem aktywności gospodarczej w gminie Warta Bolesławiecka.

W Warcie Bolesławieckiej będącej siedzibą władz gminnych i banku spółdzielczego, do niedawna działającej gminnej spółdzielni „Samopomoc Chłopska” miejsc pracy raczej nie brakuje. Dzieje się tak również dzięki dwóm dużym gospodarstwom rolnym, dającym zarówno stałe, jak i sezonowe zatrudnienie mieszkańcom gminy, firmie „HOFMANN” zajmującej się przetwarzaniem głównie piaskowca oraz mniejsze podmioty, w których poza placówkami handlowymi wymienić należy zakład stolarski i piekarnię „Familijną”, zakłady mechaniki pojazdowej i ogumienia, zakład fryzjerski. W sąsiednich Wartowicach działają ponadto trzy firmy wydobywające piaskowiec ciosowy.

Analiza sytuacji na gminnym rynku pracy jednoznacznie wskazuje na Iwiny, jako najprężniej rozwijający się ośrodek przedsiębiorczości, na terenie których też mogą być nadal są osadzone różne formy działalności gospodarczej – również przemysłowej. Dostępność niezbędnej do prowadzenia działalności infrastruktury technicznej, dróg, niewielka odległość od autostrady daje potencjalnym inwestorom szerokie możliwości i sprawia wiele ułatwień w jej pierwszym etapie. Na terenie tej miejscowości działają powstałe w wyniku restrukturyzacji Zakłady Gumowe, Kopalnia Gipsu i Anhydrytu „Lubichów” w Lubkowie, a także inne przedsiębiorstwa jak choćby zakład kamieniarski,

stolarnia, pieczarkarnia. . Z sukcesem taką działalność prowadzą dwie firmy rodzinne: Juliana Rozmus i Wiesława Rozmus, którzy skupili swoją działalność na handlu materiałami budowlanymi i ceramiką sanitarną, środkami ochrony roślin, nawozami ect.

Najmniej aktywna wydaje się południowa część gminy. Największa – złożona z dwóch sołectw miejscowość gminy – Raciborowice (Dolne i Górne) ma niewiele przykładów pozytywnej działalności gospodarczej. Obecnie w tej dużej wsi największym pracodawcą (poza szkołą, Publicznym ZOZ, punktem kasowym) jest zakład stolarki okiennej „ALBUD” oraz rodzinna firma „ARKADIA” zajmująca się m.in. sprzedażą słoików i nakrętek, produkcją choinek, świec i zniczy.

Bez wątpienia – największe nadzieje na rozbudzenie miejscowego rynku pracy kierowane są nadal w stronę obecnego właściciela Cementowni II w Raciborowicach. Firmy HEIDELBERGCEMENT AG z Góraźdzy. Władze gminy niezmiennie liczą na urealnienie planów budowy nowej cementowni, co chwilowo wydawało się być bardziej realne, gdyż rosło zapotrzebowania na cement. Działania władz poszły też w nowym kierunku, a mianowicie włączenia terenów przeznaczonych na działalność przemysłową do Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Jakie będą wyniki tych działań pokaże zapewne najbliższa przyszłość.

Na pewno niewykorzystanym dotąd potencjałem gminy jest przetwórstwo rolne, które obecnie jest marginalnym elementem działalności rolniczej prowadzonej – na szerszą skalę - w wielkoobszarowych gospodarstwach rolnych.

Modna w Polsce agroturystyka, również na terenie gminy Warta Bolesławiecka mogłaby rozwinąć się stanowiąc dodatkowe źródło dochodów w gospodarstwach rolnych – tego typu działalność mogłyby np. rozwinąć gospodarstwa rolne zlokalizowane w pobliżu wyznaczonych szlaków turystycznych lub leżące w strefie obszaru chronionego krajobrazu „Grodziec”, jednak w roku 2008 mamy tylko trzy działające gospodarstwa agroturystyczne, w tym dwa z miejscami noclegowymi.

Dla oceny możliwości gospodarczych gminy ważne są oceny sporządzane przez ekspertów zewnętrznych. Z takim badaniem gmina zetknęła się przy okazji udziału w konkursie

„Gmina Fair Play” w wyniku czego powstał raport pt. „Ocena korzyści ekonomicznych z lokalizacji inwestycji zagranicznych w gminie Warta Bolesławiecka (...)”

Uzyskane w trakcie badania wyniki wskazują na bardzo wysokie korzyści ekonomiczne m.in. z przeniesienia nierentownej produkcji z 13 krajów Unii Europejskiej na teren gminy. Powyżej średniej ocenia się pozycję gminy pod względem ekonomiczności inwestycji, jej bezpieczeństwa, informacji i promocji. Nadto inwestorzy ocenili gminę jako przyjazną dla inwestorów. Do dziedzin, których przeniesienie zapewni największe korzyści finansowe zaliczyć można produkcję przemysłową, transport, gospodarkę magazynową i łączność, edukację oraz ochronę zdrowia.

Badania dowodzą, że rozwój społeczno – gospodarczy kraju, regionu czy gminy oparty jest przede wszystkim na małych i średnich przedsiębiorstwach. W skali europejskiej to właśnie firmy małe i średnie dają zatrudnienie dla około 66% wszystkich zatrudnionych i generują około 55% wszystkich obrotów gospodarczych.

Dolny Śląsk charakteryzuje duża ilość małych firm, które zatrudniają do 9 pracowników sięgająca aż 96,1%. W gminie Warta Bolesławiecka również w zdecydowanej większości przeważają firmy małe, których liczba oscyluje wokół 230-240 podmiotów. Odgrywają one jednak olbrzymią rolę na rynku pracy na terenie gminy. Dlatego też działania samorządu powinny charakteryzować się działaniami zmierzającymi do ich stałego wspierania i doskonalenia metod i form pomocy.

Stałe wspieranie i doskonalenie metod pomocy przedsiębiorcom ze strony gminy powinno polegać głównie na:

- podejmowaniu działań związanych z dostępem przedsiębiorców do pozyskania środków finansowych wewnętrznych bądź zewnętrznych;
- podejmowaniu i wspieraniu przedsięwzięć na rzecz otoczenia biznesu;
- podejmowanie i wspierania działań nakierowanych na zdobywanie rynków;
- prowadzeniu polityki sprzyjającej rozwojowi przedsiębiorczości.

Gmina dla osiągnięcia założonego kierunku rozwoju powinna zintensyfikować swoje działania. Nie jest to oczywiście łatwe. Jednym z podstawowych problemów działających

na terenie gminy podmiotów jest zwiększenie zdolności pozyskiwania nowych rynków i rozwijanie już posiadanych. Często podjęte w okresie dobrej koniunktury gospodarczej działania naszych podmiotów powodują skutki, których przedsiębiorca nie przewidział, a które w sposób istotny wpływają na jego wynik ekonomiczny. Umiejętność oceny rynków zbytu idzie zawsze w parze z działaniami podnoszącymi konkurencyjność firm, jednak wymaga ogromnej wiedzy i dużego wsparcia finansowego.

Gmina wychodzi naprzeciw potrzebom firm budując i modernizując infrastrukturę techniczną, komunikacyjną i kulturalną. Obecny bardzo wysoki stopień infrastruktury technicznej jest na pewno elementem podnoszącym konkurencyjność firmy wpływając na podstawowy element działania podmiotu.

W obecnej dobie na rozwój firmy mają wpływ zdecydowanie inne czynniki. Najważniejszym jest posiadanie kapitału finansowego dla dalszego rozwoju firmy. Ta bariera powoduje bowiem, iż firmy ze względu na niskie zasoby kapitałowe mają często problemy z płynnością finansową zwłaszcza w sytuacjach załamania rynkowych, szczególnie o takim zasięgu z jakimi mamy do czynienia w II półroczu 2008 roku. Nawet jeżeli są to firmy o dużym potencjale rozwoju i chcące wejść na ścieżkę szybkiego rozwoju brak dostatecznego kapitału skutecznie je blokuje.

Istotnym zadaniem w tym obszarze dla gminy jest wskazywanie źródeł pozyskiwania środków finansowych. Są obszary finansowania, gdzie uzyskanie środków nie wymaga spełnienia rygorystycznych kryteriów (kredyty bankowe) a jedynie wiedzy, umiejętności i cierpliwości (fundusze unijne). Dlatego też właśnie pomoc w przekazywaniu tej wiedzy i umiejętności powinna należeć do zadań gminy.

Płynność finansowa działających na terenie gminy podmiotów to gwarancja zabezpieczenia stałych miejsc pracy. W interesie gminy jest, aby ta działalność ciągle się rozwijała a uzyskiwane dochody służyły do inwestowania w ich rozwój.

Stąd też niezwykle ważna jest tu polityka władz gminy w zakresie podejmowania decyzji o systemie ulg i preferencji podatkowych. Uzasadnione byłoby przyjęcie tezy, iż dobrze działające przedsiębiorstwo to nie tylko podmiot płacący podatki ale przede wszystkim miejsce pracy. Tylko wyważona polityka w tym zakresie może przynieść pozytywne efekty nie tylko dla gminy ale również dla działającego podmiotu.

Słabością gminy w tej dziedzinie jest brak wewnętrznych rozwiązań tworzących system ulg i preferencji sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości.

Wspomniane wyżej działania gminy dotyczące zapewnienia wysokiego stopnia infrastruktury są jednym z przedsięwzięć na rzecz otoczenia biznesu.

Instytucje otoczenia biznesu odgrywają niebagatelną rolę w rozwoju przedsiębiorstw. Spełniają istotną funkcję stymulującą, są źródłem specjalistycznej wiedzy i rozwiązań dla przedsiębiorców. Niestety na terenie gminy obecność tych instytucji jest znikoma, co niekorzystnie wpływa na możliwości dostępu do ich bogatej oferty przez lokalnych przedsiębiorców.

Rynek pracy to nie tylko nowe podmioty działalności gospodarczej, lecz również odpowiednio przygotowani zawodowo ludzie. Ważnym dla zapewnienia im możliwości zatrudnienia jest współdziałanie gminy z powiatowym urzędem pracy w celu realizacji zadań podnoszących kwalifikacje i umiejętności zawodowe mieszkańców gminy. W ramach realizacji tego celu gmina udziela obecnie i udzieli w przyszłości wsparcia organizacyjnego – w tym również finansowego i lokalowego – dla działań pozwalających mieszkańcom gminy zmianę lub podniesienie kwalifikacji i umiejętności zawodowych.

Cele strategiczne przyjęte w tym obszarze na lata 2009-2013 to:

- CEL 1.** Wspieranie działających podmiotów gospodarczych w celu zachowania istniejących miejsc pracy i wzmocnienia konkurencyjności rejonu;
- CEL 2.** Podejmowanie działań na rzecz pozyskiwania nowych przedsiębiorców.

KIERUNEK II.
WSPIERANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ SZEROKO ROZUMIANYCH
USŁUG SPOŁECZNYCH DLA MIESZKAŃCÓW

Pod pojęciem usług społecznych przyjęto się rozumieć działalność społecznie użyteczną nakierowaną wprost na człowieka, zarówno na jego potrzeby materialne jak i duchowe. Efektem świadczenia usług społecznych nie są bezpośrednio majątkowe, fizyczne wartości użytkowe. Rezultat tak określonej działalności ma zatem charakter niematerialny i może nim być np.: wiedza, kwalifikacje zawodowe, informacja, porada, przeżycia, poprawa wyglądu, zdrowia, samopoczucia, satysfakcja, odprężenie psychiczne, poczucie bezpieczeństwa. To więc stwarzanie warunków dostępu do różnorodnych form edukacji, podstawowej opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, bezpieczeństwa publicznego, wspierania osób bezrobotnych i działalności organizacji pozarządowych.

Kierunki szeroko rozumianej polityki społecznej samorządu gminy wyznaczone w Planie Rozwoju Lokalnego na lata 2007-2013 określają działania, które powinny w głównej mierze przyczynić się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców społeczności lokalnej. Działania mające charakter systemowy, mają na celu pomoc grupom społecznym, które nie potrafią rozwiązać swych problemów samodzielnie, mogą przywrócić im możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym do obowiązków gminy należy zapewnienie edukacji na szczeblu przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym. Gmina Warta Bolesławiecka od wielu lat troszczy się o warunki nauczania w swoich placówkach oświatowych budując nowe obiekty szkolne, sale gimnastyczne, wyposażając placówki w nowoczesny sprzęt, w tym także umożliwiający naukę dzieciom niepełnosprawnym.

W gminie w roku szkolnym 2008-2009 działa jedno przedszkole w Iwinach i punkt przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Raciborowicach Dolnych, pięć szkół podstawowych w Raciborowicach Dolnych, Iwinach, Warcie Bolesławieckiej, Tomaszowie Bol. oraz jedna prowadzona przez stowarzyszenie w Szczytnicy, a także Gimnazjum w

Iwinach, z łączną liczbą 47 oddziałów i liczbą 917 uczniów. W szkołach prowadzi nauczanie 90 nauczycieli o wysokich kwalifikacjach zawodowych.

Każda ze szkół prowadzonych przez gminę posiada własne lub „do dyspozycji” boisko sportowe oraz salę gimnastyczną. Wszystkie szkoły posiadają nowoczesne pracownie internetowe.

Podstawową opiekę zdrowotną w gminie sprawują dwie (publiczna i niepubliczna) placówki w tym jedna – niepubliczna - z siedzibą w Tomaszowie Bol. i kolejna – publiczna - z siedzibą w Raciborowicach Górnych z filiami w Iwinach i Warcie Bolesławieckiej. Przy placówkach POZ zlokalizowane są również gabinety stomatologiczne świadczące bezpłatne usługi dla ludności. Na terenie działa również 5 aptek oraz dwa prywatne gabinety stomatologiczne, a także prywatna przychodnia w Warcie Bolesławieckiej świadcząca szeroki wachlarz usług zdrowotnych.

Pomoc społeczna realizowana jest przez jednostkę organizacyjną gminy – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warcie Bolesławieckiej. Ośrodek realizuje wszystkie działania wskazane w ustawie o pomocy społecznej, o świadczeniach rodzinnych, o funduszu alimentacyjnym i o dodatkach mieszkaniowych.

Dobrym przykładem takich działań jest podjęte przez GOPS w Warcie Bolesławieckiej, działanie z **Programu Operacyjnego Kapitał ludzki 2007–2013** priorytetu 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji społecznej.

Celem projektu jest rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawa funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie, a także:

- poprawa dostępu do rynku pracy
- objęcie osób długotrwale bezrobotnych kontraktami socjalnymi zawierającymi instrumenty aktywnej integracji w celu zwiększenia szans na rynku pracy

W ramach realizacji projektu wsparciem objęto osoby bezrobotne (kobiety i mężczyźni), poszukujące pracy, nie pozostające w zatrudnieniu, korzystające ze świadczeń pomocy

społecznej, w wieku aktywności zawodowej. Rekrutacja uczestników odbywała się na podstawie danych zawartych w wywiadach środowiskowych połączonych z analizą społeczno- ekonomiczną klientów GOPS-u.

Kontynuacja takich działań powinna przynosić wymierne efekty, przywracając osoby długotrwale bezrobotne do aktywnego życia zawodowego lub ułatwiając im podejmowanie decyzji w celu poszukiwania pracy.

Obszar wymagający szczególnego wsparcia to także osoby starsze i niepełnosprawne. Osoby niepełnosprawne w dążeniu do osiągnięcia własnych życiowych celów i warunków życia porównywalnych do tych, które osiągają osoby zdrowe, potrzebują znacznego wsparcia ze strony społeczeństwa. Za wiele obszarów rzutujących na jakość życia tych osób odpowiadają władze lokalne.

Polityka społeczna wytyczająca kierunki działań wobec problemu niepełnosprawności powinna opierać się na Standardowych Zasadach ONZ, mówiących o odpowiedzialności państwa wobec osób niepełnosprawnych i formułujących wytyczne w zakresie polityki dotyczącej niepełnosprawności. Zasady te nie są normami prawa w sensie obligatoryjnym, jednakże mogą służyć jako podstawa opracowania perspektywicznej polityki eliminującej ryzyko dyskryminacji osób niepełnosprawnych.

Spośród 22 zasad na szczególną uwagę zasługują te, które w pierwszej kolejności powinny być wprowadzone w życie, tj.:

- budzenie świadomości (zasada 1),
- dostępność (zasada 5);
- kreowanie polityki i planowanie (zasada 14),
- organizacje osób niepełnosprawnych (zasada 18),
- szkolenie personelu (zasada 19).

Przy konstruowaniu wytycznych polityki należy uwzględnić również działania Unii Europejskiej na rzecz osób niepełnosprawnych, tj.:

- walka z dyskryminacją, przeciwdziałanie negatywnym postawom społecznym,
- zatrudnianie wolne od dyskryminacji,
- likwidacja i tworzenie miejsc pracy, użyteczności publicznej bez barier architektonicznych,
- wsparcie w edukacji i uzyskaniu niezależnego życia.

Budzenie świadomości na temat konieczności integracji społecznej to proces długotrwały, który powinien zacząć się wraz z procesem edukacji człowieka. Gwarantowałby wówczas postrzeganie osób niepełnosprawnych, chorych i starszych jako pełnoprawnych partnerów życia publicznego. Samorząd gminy doskonale zdaje sobie sprawę, iż w obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej sytuacja tego środowiska jest najtrudniejsza.

W miarę swoich możliwości Gmina będzie podejmowała decyzje i realizowała zadania aktywizujące te grupy społeczne, a także skorzysta z ofert proponowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Ważna jest skala poczynań na rzecz ograniczania ubóstwa, zależnych w wielkiej mierze od inicjatywy samorządu terytorialnego i lokalnych i ponadlokalnych organizacji pozarządowych, a także aktywności obywatelskiej w organizacjach charytatywnych.

Strategia aktywnego przeciwdziałania ubóstwu musi stanowić integralny element polityki społeczno-gospodarczej samorządu i władz lokalnych.

Głównym sposobem ograniczenia ubóstwa jest zmniejszanie bezrobocia przez tworzenie nowych miejsc pracy i aktywizację zawodową ludzi ubogich. Takie działania wymagają aktywnej polityki rynku pracy, umożliwiającą przejściową aktywizację bezrobotnych, co gmina realizuje tworząc doraźne miejsca pracy dla bezrobotnych.

Nie są to działania łatwe – często należałoby oczekiwać odbiurokratyzowania urzędów pracy i skierowania znacznie większych środków na aktywizującą pomoc.

Zadaniem gminy winno być nasilenie działań ułatwiających podniesienie dochodów między innymi przy wykorzystaniu możliwości ośrodka pomocy społecznej, urzędu pracy oraz organizacji pozarządowych. Przede wszystkim należy stworzyć takie warunki, aby praca i dochody z niej wzięły prymat nad zasiłkami, co w sytuacji długotrwałego bezrobocia wymaga nie tylko skierowania oferty, ale też zaawansowanej pracy socjalnej z udziałem specjalistów zajmujących się doradztwem zawodowym.

Polityka walki z ubóstwem powinna obejmować zwalczanie okoliczności sprzyjających pojawianiu się bądź jego utrwalaniu. Powinna rozwijać system różnorodnych świadczeń, które mogą ale nie muszą doprowadzić do trwałej poprawy położenia poszczególnych kategorii ludzi .

Zadaniem polityki społecznej gminy jest wspieranie najbardziej skutecznych form pomocy osobom, które z różnych przyczyn nie funkcjonują poprawnie. Naturalnym środowiskiem, w którym jednostka słabsza może znaleźć oparcie jest rodzina. Dotyczy to zarówno osób dotkniętych chorobą, niepełnosprawnością, uzależnieniem, jak i osób starszych.

Rodzina jest niezbędnym czynnikiem rozwoju osobowości jednostki oraz miejscem kształtowania i zaspokajania jej podstawowych potrzeb biologicznych, psychologicznych i społecznych. Najważniejszą rolą rodziny, jaką ta spełnia w społeczeństwie, jest jej funkcja wychowawcza i opiekuńcza wobec dzieci. To właśnie w obrębie sfery wychowawczej dziecko powinno zaspokajać naturalną potrzebę kontaktów emocjonalnych, potrzebę bezpieczeństwa, kontaktów społecznych, przynależności grupowej, uznania społecznego, nabywania samodzielności, a także potrzeby w zakresie doznań estetycznych i poznawczych.

W konsekwencji utraty rodziny, dezorganizacji jej struktury lub nie wypełniania przez rodzinę jej funkcji, głównie emocjonalnych i wychowawczych, podstawowe warunki, od których zależy prawidłowy rozwój człowieka, zostają zaburzone. Zakłócony zostaje normalny tok rozwoju psychicznego i społecznego. Natomiast rodzina, nie pełniąca swych podstawowych funkcji wobec dziecka, nie zaspokajająca jego potrzeb psychicznych i społecznych, boryka się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi o różnym natężeniu. Dlatego też wydaje się szczególnie zasadne przyjęcie jako priorytetowego celu polityki społecznej - wspieranie opiekuńczej i wychowawczej roli rodziny.

Dążenie do tego celu będzie wymagało:

- wspierania rodziny w jej rozwoju i stwarzaniu odpowiednich warunków dla rozwoju dzieci, udzielania pomocy w przewyciężaniu trudności materialnych i problemów opiekuńczo-wychowawczych (terapia, poradnictwo, praca socjalna, pomoc w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w placówkach wsparcia dziennego),
- tworzenia sieci poradnictwa prawnego, pedagogicznego i psychologicznego dla dzieci, młodzieży i rodziców i informatorów o miejscach wsparcia poza terenem gminy,

- kreowania rozwiązań służących godzeniu ról zawodowych z rodzinnymi, rozwój placówek opieki nad dziećmi w celu podnoszenia aktywności zawodowej i społecznej osób dorosłych,
- udzielania pomocy rodzinom ubogim oraz zagrożonym ubóstwem, tworzenie systemu pomocy celowej i stypendialnej dla dzieci i młodzieży z takich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci niepełnosprawnych oraz dalszego usprawniania dożywiania w szkołach,
- zapewnienia równych szans w nauce dzieciom rozpoczynającym naukę,
- dalszego podnoszenia poziomu nauczania, podwyższania kwalifikacji zawodowych przez nauczycieli, wspierania uczniów szczególnie uzdolnionych, organizowania zajęć pozalekcyjnych, rozwijania nowoczesnych warunków nauczania, animowania aktywnych form i działań wychowawczych oświaty,
- wprowadzania elementów pedagogiki resocjalizacyjnej w odniesieniu do młodzieży nieprzystosowanej społecznie,
- przeprowadzenia diagnozy na temat nadużywania alkoholu i środków odurzających wśród dzieci i młodzieży; rozwijania profilaktyki uzależnień poprzez rozwijanie sieci świetlic opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, wprowadzania do programów szkolnych tematów promujących zdrowy styl życia,
- wspierania opieki zdrowotnej i edukacyjnej nad dziećmi niepełnosprawnymi – stworzenie warsztatu terapii zajęciowej,
- poprawy infrastruktury sportowej oraz rozwijania sieci placówek o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym, stwarzających warunki dla aktywności młodego pokolenia,
- przeciwdziałania przemocy fizycznej i psychicznej wobec dzieci i dorosłych członków rodziny (zwłaszcza wobec kobiet, osób niepełnosprawnych i osób starszych),
- kreowania programów zmierzających do utworzenia interdyscyplinarnej sieci pomocy opierającej się na współpracy takich instytucji jak szkoły, poradnie, policja, sądy, służba zdrowia.

Obszar gminy Warta Bolesławiecka w zakresie ładu, bezpieczeństwa i porządku publicznego podlega Komisariatowi Policji w Bolesławcu. Na terenie gminy zlokalizowany jest Posterunek Policji w Warcie Bolesławieckiej, w którym pracuje 6 funkcjonariuszy, w tym 3 dzielnicowych. Gmina wspomaga działalność posterunku dotując realizację

ponadwymiarowych dyżurów policji, w tym także kontrolujących bezpieczeństwo poruszania się po drogach gminnych. Te działania przynoszą nie tylko wymierne, sprowadzające się do mniejszej liczby wypadków korzyści, lecz także korzyści niewymierne, którymi są subiektywne odczucia mieszkańców poruszających się po ciągach komunikacyjnych gminy. Stosowanie się kierowców do ograniczeń prędkości obowiązujących na obszarze gminy poprawia bezpieczeństwo nie tylko pieszych, ale też samych kierowców, zwiększa zaufanie społeczności dla skuteczności działań funkcjonariuszy policji oraz działań władz gminy.

Współczesny rozwój cywilizacyjny ludzkości nieuchronnie zmierza w kierunku budowy społeczeństwa informatycznego. Dostępność do nowoczesnej sieci telekomunikacyjnej jest niezbędnym warunkiem dla rozwoju społeczności lokalnej. Tylko szeroka informacja daje gwarancję sprawnego funkcjonowania obywateli i przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności gminy. Uzpełnieniem sieci powinny być publiczne punkty dostępu do Internetu będące źródłem ogromnej informacji o edukacji, przedsiębiorczości. Niezbędne są tu inicjatywy, które przybliżą mieszkańcom obce dla nich narzędzie, jakim jest komputer, a także wspieranie wszelkich działań ułatwiających mieszkańcom gminy dostęp do *internetu*, w tym projektów realizowanych przez firmy komercyjne, mających na celu budowę nowoczesnych systemów informatycznych.

To tylko niektóre aspekty budowy systemu usług społecznych dla mieszkańców. Rozwiązanie wszystkich problemów społecznych wymagać będzie aktywności nie tylko władz gminy, ale wszystkich uczestników życia społecznego. Wymagać to będzie również zwiększenia aktywności, co jest ogromnym problemem naszej gminnej społeczności nastawionej głównie na odbiór i w większości negatywnie na aktywność. Należy podjąć tu ukierunkowaną pracę z młodym pokoleniem, aby to ono stało się inicjatorem i propagatorem zmian społecznych, aby miało świadomość że styl życia zależy od nich.

Cele strategiczne przyjęte w tym obszarze na lata 2009 -2013 to:

- CEL 3.** Działania na rzecz tworzenia stałych miejsc pracy, w tym organizacja nowych miejsc pracy na bazie funduszy Powiatowego Urzędu Pracy
- CEL 4.** Współdziałanie z Powiatowym Urzędem Pracy na rzecz podnoszenia kwalifikacji i umiejętności zawodowych bezrobotnych, zmiany ich kwalifikacji podnoszących szanse na zatrudnienie.
- CEL 5.** Zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do wysokiej jakości usług społecznych
- CEL 6.** Wspieranie działań na rzecz przebudowy infrastruktury informatycznej administracji publicznej.
- CEL 7.** Wsparcie dla działań na rzecz rozwoju społecznego, integracji społecznej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

KIERUNEK III.
RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO WE WSZYSTKICH
JEDNOSTKACH POMOCNICZYCH GMINY
POPRAZ UKIERUNKOWANE DZIAŁANIA INWESTYCYJNE.

"Na obecnym poziomie cywilizacyjnym możliwy jest rozwój zrównoważony, to jest taki rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie."¹⁰

Pojęcie "zrównoważony rozwój" (ZR) - (Sustainable Development) - zostało po raz pierwszy zdefiniowane w raporcie "Nasza wspólna przyszłość" (1987 r.), opracowanym przez Światową Komisję Środowiska i Rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Zrównoważony rozwój został określony, jako proces mający na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom. Ze względu na wielość i różnorodność czynników, wpływających na to zjawisko, wyodrębniono trzy główne obszary na których należy skoncentrować się przy planowaniu skutecznej strategii osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

Są to:

- 1) ochrona środowiska i racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi, m. in. ograniczanie zanieczyszczenia środowiska, ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt i roślin, promocja odnawialnych źródeł energii,
- 2) wzrost gospodarczy i sprawiedliwy podział korzyści z niego wynikających m. in. ułatwienie dostępu do rynków dla państw rozwijających się, finansowanie rozwoju,
- 3) zmiana nieracjonalnych wzorców konsumpcji i produkcji oraz rozwój społeczny (m. in. walka z ubóstwem, dostęp do edukacji, ochrony zdrowia).

¹⁰ raport WCED z 1987 r. „Nasza Wspólna Przyszłość” tzw. Raport Brundtland od nazwiska przewodniczącej komisji

Przyjęcie do realizacji zasad zrównoważonego rozwoju pozwala podmiotom mającym narzędzia prawne i finansowe na jego wdrażanie, i kierowanie środkami pozwalających na realizację polityki rozwojowej zgodnej z definicją zrównoważonego rozwoju. Trudno ocenić, na ile władze gminy w 1990 roku miały świadomość istniejącej definicji ZR, jednak na pewno przesłaniem podstawowym działań tego okresu było zaspakajanie potrzeb obecnego i następnych pokoleń mieszkańców gminy Warta Bolesławiecka. Dążenie do wyrównania opóźnień cywilizacyjnych na terenach wiejskich zainicjowało szereg inwestycji infrastrukturalnych, w tym skupionych na ochronie środowiska wyrażonych w inwestycjach budowy wodociągów, sieci kanalizacji ściekowej, oczyszczalni ścieków, gospodarki odpadami.

Samorzady lokalne są najbardziej aktywnym animatorem rozwoju lokalnej gospodarki i jakości życia swoich mieszkańców poprzez oferowanie odpowiednio przygotowanych pod inwestycje terenów i odpowiedniej infrastruktury technicznej. Dysponując środkami na rozwój infrastruktury i świadczenie usług publicznych, gminy mogą kreować lokalny rynek. Dzięki temu pośrednio stają się też jednym z najważniejszych podmiotów tworzących warunki do powstawania nowych miejsc pracy. Nie bez znaczenia jest również fakt, że sama gmina realizująca swoje działania poprzez powołane do życia jednostki, sama jest potężnym pracodawcą dla swoich mieszkańców.

Gmina Warta Bolesławiecka niemal zakończyła realizację podstawowych inwestycji infrastrukturalnych. Posiada teren w pełni zwodociągowany, skanalizowany, stelefonizowany, mieszkańcy czterech największych sołectw tj. ok. 65% mieszkańców posiadają dostęp do sieci gazowej, ścieki kierowane są do dwóch oczyszczalni, odbiór odpadów odbywa się z użyciem nowoczesnego sprzętu, sortowanie odpadów przekłada się powoli na poważne osiągnięcia, drogi gminne są dobrej jakości poprawiając bezpieczeństwo poruszania się i wpływając na ochronę powietrza atmosferycznego. Te duże osiągnięcia nie zamykają jednak dalszej drogi dla działań inwestycyjnych. W dalszej perspektywie czasowej gmina musi więc skupić się na działaniach, które dla innych samorządów są jeszcze odległą przyszłością.

Podstawowymi są nadal inwestycje z dziedziny ochrony środowiska, w tym związane z działaniami na rzecz zagospodarowywania segregowanych odpadów komunalnych,

poszukiwania nowych ujęć wody, których posiadania zwiększy wpływ gminy na ceny dostarczanej wody, rekultywację składowisk odpadów.

Ważnym zadaniem – oczekiwanym przez mieszkańców są działania poprawiające stan bazy, którą dysponują w związku z realizacją różnych zadań. Takie oczekiwania skierowała do władz gminy społeczność Tomaszowa Bolesławieckiego oczekując budowy nowego obiektu dla potrzeb straży pożarnej, a społeczność Raciborowic Dolnych chce uniezależnienia lokalowego od Raciborowic Górnych i adaptacji na cele świetlicy wiejskiej pomieszczeń kina „Kujawy” z zachowaniem jego dotychczasowej funkcji,.

Pomimo dobrej jakości dróg nadal powinny być prowadzone inwestycje drogowe. szczególnie jest to istotne dla poprawy warunków poruszania się po drogach, w znacznej części są drogami o szerokości 2-3 mb. Gmina już podjęła pierwsze działania poszerzając istniejące odcinki dróg będących łącznikami pomiędzy miejscowościami gminy. Dla poprawy poruszania się pieszych należy prowadzić działania i wspierać inicjatywy budowy chodników przy drogach wojewódzkich i powiatowych.

Ważnym zadaniem dla poprawy wizerunku gminy, jako samorządu wspierającego rozwój turystyki jest budowa ścieżek rowerowych (i być może przy ich okazji – ciągów pieszych), które przy zmieniającej się mentalności ludzi w kierunku aktywnych form spędzania czasu wolnego, byłyby nie tylko ciekawym elementem architektury gminy, ale mogłyby stanowić przyczynek do poprawy kondycji zdrowotnej społeczności lokalnej. Z oferty ścieżek rowerowych niewątpliwie skorzysta oświata gminna, oferując dzieciom i młodzieży szkolnej nową formę zajęć lekcyjnych wychowania fizycznego lub organizacji imprez ruchowych.

Baza oświatowa gminy Warta Bolesławiecka odbudowywana od 1994 roku, więc na kilka lat przed formalnym przejęciem oświaty, po systematycznie prowadzonych remontach i modernizacjach jest chlubą władz gminy. Jednak w nie najlepszym stanie są boiska przyszkolne, często zbyt małe dla zapewnienia zajęć z wychowania fizycznego dla wszystkich oddziałów szkolnych. Szczególnie trudną sytuację ma Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Iwinach, które zlokalizowane w jednym budynku posiadają wąską bazę boisk przyszkolnych i korzystają ze wspólnej sali gimnastycznej. Działania władz w celu poprawy tego stanu rzeczy są więc jak najbardziej właściwe. Nieudane dotychczas próby

sfinansowania zaplanowanych zadań inwestycyjnych nie zrażają i będą kontynuowane, a w razie niepowodzenia – zrealizowane ze środków własnych gminy. Sytuację szkół w Iwinach zapewne poprawi wybudowanie basenu krytego przy tym obiekcie, którego plany oczekują na realizację.

Boiska sportowe w kluczowych miejscowościach gminy również oczekują doinwestowania. Gmina planuje budowę boisk o sztucznej nawierzchni, z budową zaplecza socjalnego, dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych, budową parkingów i innych obiektów towarzyszących. Takie działania niewątpliwie poprawią standard obiektów, dając też możliwość organizacji z ich wykorzystaniem różnorodnych imprez kulturalno – sportowych.

Mieszkańcy gminy zmieniają swoje upodobania, chętniej i częściej spotykają się w szerszym gronie, uczestniczą w imprezach organizowanych przez Gminne Centrum Kultury. Te obserwacje nakłoniły władze gminy do podjęcia działań na rzecz zagospodarowania terenów, które mogą stać się miejscem spotkań i uroczystości nie tylko wiejskich, ale też rodzinnych. Z tą myślą powstała dokumentacja zagospodarowania parków w Iwinach (zabytkowego) i w Raciborowicach Górnych. Dokumentacja przewiduje powstanie miejsca na wspólne grillowanie, placu zabaw dla dzieci ect.

Od wielu lat gmina buduje świetlice wiejskie i posiada je każda miejscowość gminy. Część z nich – przejęta po działalności Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” jest w opłakanym stanie technicznym. Prowadzone od wielu lat remonty okazały się nieskuteczne. Tak jest właśnie z obiektem w Szczytnicy, którego stan techniczny budzi obawy gminy co do bezpieczeństwa imprez. Z tego powodu opracowana została dokumentacja budowy nowego obiektu, którego realizacja zaplanowana jest na okres planowania. Nowy obiekt nie tylko zmieni standard obiektu wiejskiego, lecz także – z powodu usytuowania przy Szkole Podstawowej w Szczytnicy – poprawi warunki prowadzenia zajęć dodatkowych dla uczniów tej placówki oświatowej.

Cele strategiczne przyjęte w tym obszarze na lata 2009-2013 to:

CEL 8. Wszechstronny rozwój infrastruktury technicznej, w tym podejmowanie działań w celu usprawnienia systemu gospodarowania odpadami,

CEL 9. Modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego w gminie,

CEL 10. Kontynuacja zadań inwestycyjnych w celu poprawy jakości usług edukacyjnych, stanu gminnej bazy sportowej i rekreacyjnej

1.3. Wyznaczenie zadań dla przyjętych celów operacyjnych

CELE STRATEGICZNE

Proces zrównoważonego i harmonijnego rozwoju gminy wymaga od władz i podmiotów lokalnych umiejętności rozpoznawania zagrożeń, zapobiegania im, eliminacji dysproporcji w życiu społecznym i gospodarczym oraz tworzenia zaspokojenia stale rosnących potrzeb. Możliwe jest to, gdy zarządzanie gminą wynika ze sformułowanego planu strategicznego, w którym określone są cele, programy i zadania.

Cele strategiczne (kierunki rozwoju), stanowiąc ramy zrównoważonego rozwoju gminy, muszą zapewnić maksymalną efektywność gospodarczą, możliwie najwyższy poziom warunków bytowych i konsumpcji oraz takie użytkowanie zasobów, aby zapewnić ciągłość istnienia gminy.

Celom strategicznym (kierunkom rozwoju) podporządkowane są cele operacyjne, a tym z kolei cele (zadania) szczegółowe.

ZADANIA

Zadania do konkretne działania służące realizacji celów. Są one podstawą wdrażania strategii rozwoju, posiadają więc określone ramy organizacyjne. Niektóre z zadań poprzez swoją treść mogą dotyczyć kilku celów strategicznych. Zadania przyjmują ponadto różną formę działań skierowaną nie tylko na wykonawstwo technicznych zadań inwestycyjnych, lecz będąc również określeniem dla prowadzonych działań wdrażających działania o

charakterze niematerialnym – skierowanych do człowieka i zaspakajających jego potrzeby społeczne, kulturalne, edukacyjne.

<p>KIERUNEK I. CEL STRATEGICZNY NR 1.</p>	<p>Wspieranie działających podmiotów gospodarczych w celu zachowania istniejących miejsc pracy i wzmocnienia konkurencyjności lokalnej gospodarki</p>	
	<p>ZADANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja promocji przedsiębiorców lokalnych i ich produktów poza terenem gminy, w tym poprzez współdziałanie z instytucjami organizującymi wystawy 2. Wspieranie działań KGHM „POLSKA MIEDŹ” skierowanych na poszerzenie rejonów wydobywania złóż miedzi 3. Podejmowanie starań i wspieranie działań w kierunku utworzenia „parku przemysłowego” na terenach zagospodarowywanych po działalności Zakładów Górniczych „Konrad” w Iwinach wraz z zapewnieniem dostępności komunikacyjnej do drogi krajowej nr 4 i autostrady A4
<p>KIERUNEK I. CEL STRATEGICZNY NR 2</p>	<p>Podejmowanie działań na rzecz pozyskiwania nowych przedsiębiorców</p>	
	<p>ZADANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonywanie zadań infrastrukturalnych niezbędnych dla uruchomienia nowych podmiotów działalności gospodarczej 2. Propagowanie wśród społeczności lokalnej postaw sprzyjających podejmowaniu działalności gospodarczej 3. Wspomaganie działań podejmowanych na rzecz uruchomienia działalności na bazie zasobów margli i wapieni w Raciborowicach 4. Opracowanie dokładnej inwentaryzacji wolnych terenów i obiektów inwestycyjnych dla terenu gminy wraz z określeniem stanu infrastruktury technicznej na tych obszarach i przeznaczeniem gospodarczym w formie informatora dla potencjalnych przedsiębiorców
<p>KIERUNEK II. CEL STRATEGICZNY NR 3</p>	<p>Działania na rzecz tworzenia stałych miejsc pracy, w tym organizacja nowych miejsc pracy na bazie funduszy Powiatowego Urzędu Pracy</p>	
	<p>ZADANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Propagowanie wiedzy o instrumentach rynku pracy i jego możliwościach 2. Realizowanie zadań inwestycyjnych i porządkowych z zatrudnieniem osób pozostających bez pracy, z funduszy własnych i pozyskanych w Powiatowym Urzędzie Pracy 3. Korzystanie z form pomocy dla absolwentów szkół i uczelni w celu organizacji pierwszego miejsca pracy

<p>KIERUNEK II. CEL STRATEGICZNY NR 4</p>	<p>Współdziałanie z Powiatowym Urzędem Pracy na rzecz podnoszenia kwalifikacji i umiejętności zawodowych bezrobotnych, zmiany ich kwalifikacji podnoszących szanse na zatrudnienie</p>	
	<p>ZADANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca w Powiatowym Urzędem Pracy w celu realizacji działań pozwalający mieszkańcom gminy na zmianę lub podniesienie kwalifikacji i umiejętności zawodowych 2. Podejmowanie inicjatyw pozwalających mieszkańcom gminy na samodzielne poszukiwanie pracy i podnoszenie kwalifikacji zawodowych z wykorzystaniem sprzętu komputerowego otrzymanego w ramach organizacji „centrów kształcenia na odległość” 3. Organizacja kursów komputerowych dla mieszkańców gminy dla grup wiekowych 40+, 50+
<p>KIERUNEK II. CEL STRATEGICZNY NR 5</p>	<p>Zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do wysokiej jakości usług społecznych</p>	
	<p>ZADANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych umożliwiające swobodne i w miarę niezależne funkcjonowanie w środowisku społecznym 2. Zabezpieczenie realizacji prawa do nauki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej 3. Dostosowywanie obiektów komunalnych gminy do potrzeb osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektonicznych, wyposażanie szkół w sprzęt i urządzenia wspierające samodzielność osób niepełnosprawnych 4. Wspieranie działań mających na celu kształtowanie wśród dzieci i młodzieży systemu postaw i wartości budowanych na kontaktach z osobami starszymi będącymi autorytetami w lokalnej społeczności 5. Wykonywanie niezbędnych remontów, prac modernizacyjnych i termomodernizacyjnych na gminnych obiektach oświatowych 6. Modernizacja boisk szkolnych i ich dostosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych
<p>KIERUNEK II. CEL STRATEGICZNY NR 6</p>	<p>Wspieranie działań na rzecz przebudowy infrastruktury informatycznej administracji publicznej</p>	
	<p>ZADANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie inicjatyw sprzyjających poprawę dostępności do szeroko pojętych usług informatycznych 2. Stwarzanie dostępu do e-usług oraz przedsięwzięć dotyczących programu e-Inclusion 3. Wdrożenie oprogramowania administracji publicznej zapewniającego dostęp do e-usług

<p>KIERUNEK II. CEL STRATEGICZNY NR 7</p>	<p>Wsparcie dla działań na rzecz rozwoju społecznego, integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu</p>	
	<p>ZADANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie systemów wspierania i pomocy osobom niepełnosprawnym z umożliwieniem ich pozostania w środowisku rodzinnym, tworzenie warunków dla aktywności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej osób niepełnosprawnych 2. Prowadzenie i wspieranie działań zmierzający do zabezpieczenia potrzeb socjalnych mieszkańców gminy, rozwój usług profilaktycznych, opiekuńczych i terapeutycznych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej, w tym z rodzin patologicznych, osób starszych i niepełnosprawnych 3. Szerokie promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia wśród społeczności lokalnej 4. Likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych, społecznych, sprzętowych
<p>KIERUNEK III. CEL STRATEGICZNY NR 8</p>	<p>Wszechstronny rozwój infrastruktury technicznej, w tym podejmowanie działań w celu usprawnienia systemu gospodarowania odpadami</p>	
	<p>ZADANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożenie systemu wsparcia dla mieszkańców zamierzających wykonać prace związane z usuwaniem wyrobów azbestowych lub zawierających azbest 2. Zagospodarowanie osadu poprzez montaż instalacji niskotemperaturowej na oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Bolesławieckim 3. Realizacja zadań inwestycyjnych na terenach objętych zmianą funkcji w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy 4. Poszukiwanie i budowa nowych ujęć wody pitnej w celu uniezależnienia się gminy od dostawców zewnętrznych, zapewnienia wpływu samorządu na bezpieczeństwo ekologiczne i koszty dostarczania wody pitnej 5. Przygotowanie organizacyjne i techniczne gminy do selektywnej zbiórki odpadów i ich zagospodarowania 6. Rekultywacja zamkniętego wysypiska odpadów 7. intensyfikacja działań w celu likwidacji „dzikich” składowisk powstających na terenie gminy 8. Budowa remizy strażackiej wraz z zapleczem i wyposażeniem w Tomaszowie Bolesławieckim 9. Zakup wozów bojowych dla jednostek osp w Raciborowicach Górnych i Tomaszowa Bol.
<p>KIERUNEK III. CEL STRATEGICZNY NR 9</p>	<p>Modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego</p>	
	<p>ZADANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja zadań poprawiających jakość nawierzchni dróg przebiegających przez teren gminy

		<p>2. Przebudowa istniejących i budowa dalszych nowych odcinków chodników w celu poprawy bezpieczeństwa poruszania się pieszych</p> <p>3. Budowa tras rowerowych oraz ich integracja z istniejącym powiatowym i regionalnym systemem tras turystycznych</p> <p>4. Modernizacja dróg transportu rolniczego</p> <p>5. Budowa chodników przy drogach powiatowych i wojewódzkich</p>
KIERUNEK III. CEL STRATEGICZNY NR 10	Kontynuacja zadań inwestycyjnych w celu poprawy jakości usług edukacyjnych, stanu gminnej bazy sportowej i rekreacyjnej	
	ZADANIA	<p>1. Modernizacja boiska szkolnego w Raciborowicach Dolnych</p> <p>2. Modernizacja boiska szkolnego w Tomaszowie Bolesławieckim</p> <p>3. Modernizacja boiska szkolnego w Iwinach</p> <p>4. Modernizacja boiska szkolnego w Szczytnicy</p> <p>5. Modernizacja boisk sportowych w Raciborowicach Górnych, Iwinach</p> <p>6. Wykonanie oświetlenia, parkingu i zaplecza socjalnego przy boisku sportowym w Tomaszowie Bolesławieckim z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych</p> <p>7. Remont kina „Kujawy” w Raciborowicach Dolnych z dostosowaniem na potrzeby świetlicy wiejskiej</p> <p>8. Uporządkowanie parku w Raciborowicach Górnych w celu stworzenia miejsca kulturalno-wypoczynkowo-rekreacyjnego wsi.</p> <p>9. Uporządkowanie parku zabytkowego w Iwinach w celu stworzenia miejsca kulturalno-wypoczynkowo-rekreacyjnego wsi.</p> <p>10. Budowa świetlicy wiejskiej w Szczytnicy wraz z zapleczem technicznym (parking) i miejscami rekreacji na świeżym powietrzu</p> <p>11. Budowa basenu krytego przy Gimnazjum im. Jana Pawła II w Iwinach</p>

1.4. Harmonogram realizacji zadań

Cele/zadania	rok	2009				2010				2011				2012				2013			
	kwa rtał	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
KIERUNEK NR I. Cel nr 1																					
Zadanie 1/1																					
Zadanie 1/2																					
Zadanie 1/3																					
KIERUNEK NR I. Cel nr 2																					
Zadanie 2/1																					
Zadanie 2/2																					
Zadanie 2/3																					
Zadanie 2/4																					
KIERUNEK NR II Cel nr 3																					
Zadanie 3/1																					
Zadanie 3/2																					
Zadanie 3/3																					
KIERUNEK NR II Cel nr 4																					
Zadanie 4/1																					
Zadanie 4/2																					
Zadanie 4/3																					
KIERUNEK NR II Cel nr 5																					
Zadanie 5/1																					
Zadanie 5/2																					
Zadanie 5/3																					
Zadanie 5/4																					
Zadanie 5/5																					
Zadanie 5/6																					
KIERUNEK NR II Cel nr 6																					
Zadanie 6/1																					
Zadanie 6/2																					
Zadanie 6/3																					
KIERUNEK NR II Cel nr 7																					
Zadanie 7/1																					
Zadanie 7/2																					
Zadanie 7/3																					
Zadanie 7/4																					

KIERUNEK NR III Cel nr 8	2009	2010	2011	2012	2013
Zadanie 8/1	→				
Zadanie 8/2	→				
Zadanie 8/3	→				
Zadanie 8/4	→				
Zadanie 8/5	→				
Zadanie 8/6	→				
Zadanie 8/7	→				
Zadanie 8/8	→				
Zadanie 8/9	→				
KIERUNEK NR III Cel nr 9					
Zadanie 9/1	→				
Zadanie 9/2	→				
Zadanie 9/3	→				
Zadanie 9/4	→				
Zadanie 9/5	→				
KIERUNEK NR III Cel nr 10					
Zadanie 10/1	→				
Zadanie 10/2	→				
Zadanie 10/3	→				
Zadanie 10/4	→				
Zadanie 10/5	→				
Zadanie 10/6	→				
Zadanie 10/7	→				
Zadanie 10/8	→				
Zadanie 10/9	→				
Zadanie 10/10	→				
Zadanie 10/11	→				

2. Wdrożenie Strategii Rozwoju Gminy Warta Bolesławiecka

Strategia Rozwoju Gminy Warta Bolesławiecka na lata 2009-2013 wskazuje przede wszystkim zadania wykonywane bezpośrednio przez Urząd Gminy Warta Bolesławiecka, jednak nie ogranicza swoimi zapisami praw innych podmiotów do organizowania się i podejmowania inicjatyw w celu prowadzenia zadań i działania na rzecz rozwoju gminy.

Strategia wskazuje realizację zadań, które wynikają z inicjatyw środowisk lokalnych i ich wykonanie może odbywać się na zasadach partnerstwa i współpracy pozwalając w ten sposób na wdrożenie jednego z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Podstawą prawną do współpracy samorządu gminy Warta Bolesławiecka z organizacjami pozarządowymi jest art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Zasadniczą rolą, jaką będą pełnił we wdrażaniu Strategii organizacje i podmioty, będzie wyrażanie opinii na temat podejmowanych i realizowanych zadań inwestycyjnych. Podmioty te – oczywiście po spełnieniu warunków określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych – będą również mogły uczestniczyć w realizacji niektórych z projektów. Współpraca we wdrażaniu Strategii będzie obejmować zadania o znaczeniu lokalnym i opierać się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jakości. Obszarem możliwym do współpracy na tej płaszczyźnie będą zadania własne gminy, np. dbałość o dziedzictwo kultury czy rozwój sportu gminnego.

Koordinacją procesu wdrażania strategii i kierowaniem procesem pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację zadań strategicznych zajmować się będzie Referat Rozwoju i Zasobów Komunalnych Urzędu Gminy Warta Bolesławiecka, który jest najbardziej właściwą i odpowiednio przygotowaną zadaniowo i kadrowo komórką organizacyjną Urzędu. Możliwe będzie także tworzenie zespołów zadaniowych złożonych z pracowników innych komórek organizacyjnych tej jednostki.

Strategia powinna być poddawana cyklicznym przeglądom, których podjęcie wskazane byłoby we wrześniu każdego roku, a więc przed okresem formułowania wniosków do budżetu gminy na kolejny rok budżetowy.

Wybór zadań – poza zadaniami przyjętymi w Strategii - powinien uwzględniać zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego do których należą np. zmiany prawodawcze, zmiany społeczno-ekonomiczne czy związane z możliwościami pozyskiwania środków zewnętrznych.

Na wezwanie organu stanowiącego gminy Wójt Gminy ma obowiązek złożenia sprawozdania z realizacji zadań zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Warta Bolesławiecka zgodnego z kryteriami wskazanymi przez Radę Gminy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

WYKRES I.	Liczba ludności w gminie Warta Bolesławiecka w latach 1946-2007	s.8
WYKRES II.	Bezrobocie w gminie Warta Bolesławiecka	s.17
WYKRES III.	Powody przyznania pomocy w gminie w 2007 roku	s.19
TABELA I.	Ludność gminy na tle powiatu i województwa	s.9
TABELA II.	Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym	s.9
TABELA III.	Tereny wyznaczone pod działalność przemysłową	s.14
TABELA IV.	Sprzedaż napojów alkoholowych w latach 2005-2007	s.20
TABELA V.	Liczba osób niepełnosprawnych w gminie Warta Bolesławiecka w 2002 roku	s.23
TABELA VI.	Stan sieci wodociągowej na terenie gminy	s.25
TABELA VII.	Lokalizacja ujęć wody w gminie Warta Bolesławiecka	s.26
TABELA VIII.	Dostawy wody z ujęć obcych	s.26
TABELA IX.	Plan modernizacji i remontów instalacji i urządzeń wodociągowych w latach 2009-2012	s.27/28
TABELA X.	Stan telefonizacji gminy	s.28/29
TABELA XI.	Stan istniejącej sieci kanalizacji ściekowej z przyłączami	s.29
TABELA XII.	Plan modernizacji i remontów instalacji i urządzeń kanalizacyjnych w latach 2009-2012	s.30/31
TABELA XIII.	Sieć gazowa na terenie gminy Warta Bolesławiecka	s.34
TABELA XIV.	Oczyszczalnie ścieków w gminie Warta Bolesławiecka	s.35
TABELA XV.	Stan istniejących wysypisk śmiecie na terenie gminy Warta Bolesławiecka	s.37
TABELA XVI.	Wykaz chodników dla pieszych	s. 40

